Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Rok 6 STYCZEŃ 1937 Nr. 1

PALESTYNA I BLISKI WSCHÓD

organ polsko-palestyńskiej izby handlowej

Cena egzemplarza zł. 1,20

GDYNIA — AMERYKA

LINJE ŻEGLUGOWE S. A.

Warszawa, Plac Małachowskiego 4

Regularna komunikacja

z Konstancy

do

PALESTYNY

GRECJI - TURCJI

Pasażersko - towarowym statkiem

S|S „P O L O N I A"

Zostanie ponownie podjęta z dn. 7 lutego 1937

Informacje i sprzedaż biletów

LINJA PALESTYŃSKA

Cntrala:

WARSZAWA, PL. MAŁACHOWSKIEGO 4

Tel. 5.47-46

Oddziały:

Gdynia — Dworzec Morski, tel. 19-11

Lwów — Kopernika 3, tel. 210-29

Kraków — Lubicz 3, tel. 138-92

Rzeszów — Grottgera 20, tel. 3-13.

Palestyna i Bliski Wschód

czasopismo poświęcone sprawom gospodarczym Palestyny i Bliskiego Wschodu

Komitet redakcyjny: Leon Lewite, Józef Thon, P. Wasserman

Rok VI — Warszawa, styczeń 1937 — Nr. 1

TREŚĆ NUMERU:

Dr A. MICHAELIS

OGÓLNE POŁOŻENIE GOSPODARCZE PALESTYNY POD KONIEC ROKU 1936*)

Mimo rozwoju palestyńskich statystyk gospodarczych w r. 1936, nowy Urząd Statystyczny, czynny przy rządzie palestyńskim, który ujął wiele dziedzin życia gospodarczego w cyfry statystyczne, opuścił jedną z najważniejszych dziedzin gospodarczych, przemysł palestyński. W tej dziedzinie nie dysponujemy cyframi. Naogół można stwierdzić, że rozwój przemysłu palestyńskiego w r. 1936 uległ pewnemu zahamowaniu. Złożyły się na to wojna abisyńska, która wybuchła na jesieni r. 1935 oraz rozruchy arabskie, które zaczęły się w pierwszej połowie 1936 r. Stan gospodarczej depresji, pod znakiem której znajdował się rok 1936, wpłynął przede wszystkim na zahamowanie budowy nowych większych przedsiębiorstw. W ciągu tego roku gospodarka palestyńska wzbogaciła się o 2 nowe, na większą skalę zakrojone, zakłady przemysłowe, — browar w Riszon-le-Zion, i tkalnia bawełny w Kfar-Ata (okręg hajfski). Oba te zakłady rozpoczęły swą produkcję z początkiem roku ubiegłego i pracowały na rynku z dużym powodzeniem. Jednak w związku ze spadkiem ruchu budowlanego nastąpiło zmniejszenie produkcji przemysłu materiałów budowlanych, aczkolwiek słabsze zapotrzebowanie na materiały budowlane pokrywało się zmniejszonym importem. Przemysł artykułów spożywczych utrzymał swoje rozmiary z poprzedniego roku. W roku tym, mimo zmniejszonej imigracji, ilość ludności żydowskiej wzrosła o około 10%. Nawet import artykułów spożywczych, mimo znacznego spadku ogólnego importu, utrzymał się na wysokości roku ubiegłego. Poza tym w ciągu tego roku doszło do ograniczenia produkcji całego szeregu przedsiębiorstw, co należy tłumaczyć nie osłabionym zbytem, ale raczej słabą stroną finansową i organizacyjną. Chodzi tu o trudności początkowe, które każdy budujący się przemysł musi przezwyciężyć. Reorganizacja finansowej i organizacyjnej struktury jest najbardziej palącym zagadnieniem przemysłu palestyńskiego. Instytucje gospodarcze i narodowe winny zająć się tymi problemami.

Gospodarstwo żydowskie — pomijając bezpośrednie szkody naskutek sabotażu i zamieszek — zyskało naogół na strajku arabskim. Dosta-

---

*) W ostatnim numerze miesięcznika „Palästina“ zamieszczony jest b. ciekawy artykuł, ilustrujący całokształt stosunków gospodarczych Palestyny w r. 1936. Artykuł ten podajemy w tłumaczeniu.

wy arabskiej gospodarki zostały w miarę możności przejęte przez żydowskie rolnictwo, które osiągało nawet często b. wysokie ceny w zależności od napotykanych trudności transportowych. Chociaż Palestyna nie dysponuje poszczególnymi danymi, to jednak odnosi się wrażenie, że rok ubiegły był dla żydowskiej gospodarki rolnej nader pomyślny. Tegoroczne zwiększone ilości zbiorów owoców cytrusowych zostaną również uplasowane po odpowiednich cenach na rynkach światowych na skutek zmniejszonej konkurencji Hiszpanii.

Na ogół więc żydowska gospodarka w Palestynie wykazała mimo krytycznych okoliczności nadspodziewaną odporność. Ona się nie tylko nie załamała, ale poza niektórymi pojedyńczymi szkodami, utrzymała się na poziomie swego rozwoju. Nie bacząc na powyższe, należy nadmienić, że warunki egzystencji ludności pogorszyły się znacznie w ostatnim roku. Po okresie „prosperity", który utrzymał się do jesieni 1935 r. wystąpiły trudności finansowe, a wraz z nimi trudności znalezienia pracy. Jednakowoż kwestia bezrobocia, jako taka, nie wystąpiła w silniejszym stopniu, i robotnicy zwolnieni z prac przy budowie, otrzymywali pracę w innych dziedzinach życia gospodarczego, płace jednak zostały obniżone w stosunku do okresu poprzedniego.

Rynek pieniężny i stosunki finansowe. Mimo silnego napływu kapitału w ostatnich latach, gospodarka palestyńska cierpiała na brak kapitałów, co się uwydatniało w wysokim procencie dyskontowym i hipotecznym, mian. od 8—10%. Jak już wyżej wspomniano, brak kapitałów dał się dotkliwie odczuć w okresie depresji, który wywołał cały szereg tarć. Brak kapitałów w palestyńskiej gospodarce opiera się nie tyle na ograniczonych środkach finansowych, lecz stanowi bardzo skomplikowane zagadnienie. Sprawa ta staje się jeszcze bardziej nie jasna, ponieważ czynne w Palestynie międzynarodowe banki, poza Anglo-Palestine Bank, nie publikują swoich bilansów, tak że ruch depozytów i kredytów w bankach jest nieznany. Wreszcie brak kapitałów w palestyńskiej gospodarce jest związany z faktem, że Palestyna nie posiada centralnego banku redyskontowego, który w krajach o rozwiniętej gospodarce stanowi oś bankowości. Banki palestyńskie są zatem dalece skrępowane na skutek braku możliwości redyskonta swych portfeli wekslowych, co wpływa ujemnie na całość gospodarki finansowej. Znaczna część kapitału importowanego do kraju zostaje w ten sposób odciągnięta z gospodarstwa palestyńskiego ze względu na fakt, iż wielkie banki trzymają silne rezerwy zagranicą (przede wszystkim w Anglii), które normalnie winny być składane w lokalnym banku centralnym. Również ogólny palestyński obieg banknotów jest w około 115% pokryty w angielskich papierach państwowych, a nie, jak powinien być pokryty chociażby częściowo palestyńskimi wekslami han-

dlowymi. W r. 1936 wraz ze zmniejszoną emigracją skurczył się import kapitałów. W pierwszych 3 kwartałach r. 1936 przybyło do Palestyny imigrantów-kapitalistów (przynajmniej z kapitałem ŁP. 1.000) — 2.583 osoby w stosunku do 5.074 w tymże okresie roku poprzedniego. Ilość imigrantów-kapitalistów zmniejszyła się więc o połowę. W związku z powyższym import kapitałów zmalał o około 2½ miliona funtów. W rzeczywistości spadek ten jest jeszcze większy, ponieważ na kapitalistę przeciętnie wypada suma wyższa iiż ŁP. 1.000, poza tym należy jeszcze wziąć pod uwagę, iż w latach poprzednich miał miejsce również bezosobowy import kapitałów. Ten spadek importu kapitałów w r. 1936 zostaje przede wszystkim w wysokim stopniu wyrównany na skutek zmniejszenia się importu, a co za tym idzie spadku pasywnego salda handlowego o około 3 miliony funtów. Zmniejszony import kapitałów wpłynął również na zahamowanie dopływu depozytów w bankach palestyńskich. Podobnież przedstawia się sprawa z obiegiem papierów wartościowych Powszechnego Banku Hipotecznego (General Mortgage Bank), który zasilany był przywozem kapitałów z Niemiec. W związku z tym powyższy bank jest ograniczony w swojej działalności, co daje się odczuć na rynku budowlanym, który jest obecnie wyłącznie nastawiony na kredyt hipoteczny.

Sytuacja na rynku budowlanym. Rynek budowlany wykazał w obliczu sytuacji w r. 1936 dużą odporność. Działalność budowlana w głównych miastach palestyńskich, t. j. Jerozolimie, Tel-Awiwie, Hajfie, w okresie styczeń—październik w porównaniu z tymże okresem roku poprzedniego przedstawiała się jak następuje:

	Przeciętna miesięczna w m.^{2}					
	Styczeń-Sierpień		Wrzesień		Październik	
	1936	1935	1936	1935	1936	1935
Tel-Awiw	23 825	40,874	18,835	34,811	18,602	33,755
Haifa	24,557	35,657	16,981	18,214	15,688	26,400
Jerozalima	14,442	15,471	8,760	20,678	4,701	8,426
Ogółem	60,824	92,542	44,576	73,703	38,991	68,511

Przy porównaniu z cyframi z lat poprzednich należy wziąć pod uwagę, iż działalność budowlana w r. 1935 osiągnęła w Palestynie punkt kulminacyjny i że w r. 1935 imigracja doszła do 65.000 osób, zaś w r. 1936 spadła prawie o połowę. W okresie styczeń—sierpień r. 1936 działalność budowlana wynosi 66%, wrzesień—październik około 60% w stosunku do jej rozmiarów w roku 1935. Mimo rozruchów, utrudnionych warunków finansowania, zmniejszonej o połowę imigracji, działalność budowlana utrzymała się na stosunkowo dość wysokim poziomie.

Na miejskim rynku gruntów wytworzyła się charakterystyczna sytuacja: u sprzedawców jest tendencja mocna i poza pojedyńczymi niecierpliwiącymi się sprzedawcami — są oni gotowi sprzedać grunty po cenach nie o wiele niższych od kulminacyjnych cen roku 1935. Reflektanci na kupno nie zgadzają się na powyższe ceny, tak że na rynku gruntowym prawie od roku nie przeprowadza się żadnych tranzakcyj. Z tej sytuacji wynika, iż rynek gruntowy oparty jest obecnie na o wiele silniejszych i zdrowszych zasadach, niż sceptycy przypuszczali. Gdyby większa ilość gruntów znajdowała się niezapłacona w rękach spekulantów, ceny ich musiałyby w ciągu roku ubiegłego w znacznym stopniu się załamać.

Handel zagraniczny Palestyny w okresie styczeń—październik 1936. Poniższa tabela podaje cyfry handlu zagranicznego Palestyny w okresie styczeń—październik 1936 w porównaniu z tymże okresem 1935.

	Październik		Styczeń-Październik	
	1936	1935	1936	1935
Import				
Artykuły spożywcze, tytoń	456,474	379,590	2,883,630	2,883,108
Surowce	65,799	111,785	764,330	1,147,182
Gotowe fabrykaty	581.339	1,013,940	5,216,238	9,105,373
Różne	340,109	219,120	2,175,364	1,586,086
	1,443,721	1,724,435	11,044,562	14,721,749
(Złoto)	(24.288)	(77.223)	(122.883)	(486.052)
Eksport i reeksport				
Artykuły spożywcze, tytoń	75.478	60,625	2,184.537	3,163,774
Surowce	18,130	12,597	126,357	78,287
Gotowe fabrykaty	52,993	51,236	400,768	379,433
Różne	57,525	28,668	315,269	148,240
	204,126	153,126	3,026.931	3,769,734
(Złoto)	(53.864)	(16.885)	(205.177)	(388.968)

Import artykułów spożywczych, który do września r. 1936 tylko nieznacznie spadł, zwiększył się w październiku znacznie po nad poziom października roku 1935, natomiast import gotowych wyrobów przemysłowych spadł znacznie w stosunku do roku poprzedniego i wyniósł zaledwie 50% importu roku 1935.

Jak z charakterystyki sytuacji palestyńskiej w roku sprawozdaw-

czym wynika, gospodarka palestyńska wykazała wielką żywotność i odporność wobec piętrzących się trudności, na jakie napotkała Palestyna w. r. 1936.

PROBLEMY I BOLĄCZKI PRZEMYSŁU CYTRUSOWEGO W PALESTYNIE*)

Owoce cytrusowe stanowią największą pozycję w eksporcie Palestyny; wartość eksportu tego artykułu wzrasta nie tylko w cyfrach absolutnych, ale również w stosunku do innych towarów eksportowanych z Palestyny. W roku 1930 eksport owoców cytrusowych wynosił ŁP. 923.649, tj. 40% ogólnego eksportu. W roku 1935 cyfry eksportu wzrosły do ŁP. 3.525.126, tj. 84% eksportu Palestyny. W wyniku zakładania wielu plantacyj w okresie powojennym, obszar ogólny wzięty pod uprawę owoców cytrusowych zwiększony został z około 28.000 dunamów w roku 1919 do 300.000 dunamów w roku 1936, a zbiory przeznaczone na eksport wzrosły z 2,5 milionów skrzynek w roku 1930/31 do 5,9 milionów skrzynek w roku 1935/36. W latach przyszłych należy się spodziewać jeszcze większych zbiorów, według przypuszczeń zbiór przeznaczony na eksport w roku 1940/41 osiągnie 22.240.000 skrzynek, osiągając wydajność 80 skrzynek z dunama.

Przemysł cytrusowy ma przed sobą obecnie do rozwiązania dwa główne problemy: 1) zorganizowanie transportu, odpowiedniego dla przyszłych dużych ilości owoców oraz 2) znalezienie nowych rynków dla umożliwienia zbytu swych owoców po cenach opłacalnych.

1. Kwestia transportu i zaokrętowania.

Najbardziej palącymi kwestiami są:

a) Zwiększenie taboru kolejowego przez Koleje Państwowe, przez roczne dostawianie dodatkowych ilości wagonów i maszyn, rozszerzenie magazynów składowych na stacjach kolejowych i budowa dodatkowych torów zapasowych, celem umożliwienia uruchomienia większej ilości pociągów dziennie.

b) Wykończenie podmiejskiej linii kolejowej na odcinku Jaffa — Tel-Awiw i Hajfa; powiększenie istniejącego systemu szos między plantacjami i najbliższymi osiedlami i dróg przyległych, które by łączyły osiedla z najbliższymi stacjami kolejowymi, z głównymi drogami, wiodącymi do portów.

---

*) Niniejszy memoriał został złożony Komisji Królewskiej przez przedstawicieli żydowskiego przemysłu cytrusowego w Palestynie.

c) Budowa morskiego mola w porcie Jaffa—Tel-Awiw, i powiększenie oraz wykończenie prac portowych w Hajfie. Obecna zdolność załadunku i przechowywania towarów w portach palestyńskich wynosi 13.000.000 skrzynek, tj. ilość skrzynek, jaką osiągnie się w sezonie cytrusowym 1938/39. W roku 1942 zdolność ta będzie musiała być dwukrotnie powiększona. W portach poza pracami nad zwiększeniem ich zdolności załadowczej należy uwzględnić również prace nad podniesieniem bezpieczeństwa zaokrętowania. Można je osiągnąć jedynie przez budowę w porcie Jaffa—Tel-Awiw mola, chronionego przez łamacze fal, które umożliwią okrętom załadowywanie owoców cytrusowych w ciągu całego sezonu bez względu na burze. Urządzenia w tym porcie, wysuniętym w kierunku Tel-Awiwu, winny być dostosowane do wysyłki 7—8 milionów skrzynek.

d) Procent uszkodzonych ładunków w porcie Jaffa jest bardzo wysoki i dochodzi do 5%. Zbadanie tego całego problemu jest koniecznością przemysłu cytrusowego.

2. Kwestie zbytu.

Poniższa tabela wykazuje trudności, na jakie Palestyna napotyka przy ekspansji swego eksportu:

Kraj	Import do Palestyny Ł. P.	Eksport z Palestyny Ł. P.	Import cytrusów do tych krajów	
			Ogółem	Z Palestyny
			skrzynie	
Włochy	449,000	22,700	—	—
Irak	646,000	7,000	?	—
Japonia	219,000	10,000	?	—
Turcja	339,000	6,6000	?	—
Stany Zjed.	1,499,000	15,900	28,000	—
Egipt	594,000	77,000	?	7,000
Niemcy	2,197,000	251,000	8,260,000	216,000
Rumunia	1,208,000	92,000	?	137,000
Z. S. R. R.	234,000	16,000	?	25,000
Jugosławia	201,000	12,000	314,000	25,000
Ogółem	7,586,000	504,900		

Aktualną kwestią jest podjęcie starań zwiększenia możliwości zbytu owoców cytrusowych, których zbiór z roku na rok stale będzie wzrastać:

a) Zbadanie polityki „wolnych drzwi" z art. 18 Mandatu o Palestynie, który przewiduje jednakowe traktowanie wszystkich członków, wchodzących w skład Ligi Narodów. Palestynie nie wolno zawierać ukła-

dów handlowych lub pertraktować z jakimkolwiek krajem. W wyniku tych przepisów Palestyna ma trudności z eksportem swoich artykułów. Inne kraje, produkujące pomarańcze, przezwyciężają sieć restrykcyj handlowych za pomocą układów handlowych, clearingowych itp. Palestyna jest pozbawiona prawa stosowania dyskryminacji, prawa odwetu w stosunku do krajów, które stawiają trudności dla importu artykułów z Palestyny.

Nie ma możliwości dla ekspansji przemysłu cytrusowego chyba, że znalezione zostaną środki dla zmuszenia tych krajów, dla których Palestyna stanowi otwarty i rentowny rynek zbytu, zastosowania prawa wzajemności dla zbytu produktów palestyńskich. Dla zapewnienia takiego układu opartego na wzajemności, koniecznym jest otrzymanie pewnych pełnomocnictw. Przedstawiono rządowi, że należy stworzyć stabilizację stosunków handlowych Palestyny z krajami zagranicznymi, opartych na określonym stosunku eksportu do importu. W tym celu proponowano 2 metody:

1. Taryfa palestyńska winna obejmować stawki maksymalne i minimalne, przy czym stawki minimalne winny odnosić się do tych krajów, których handel z Palestyną oparty jest na prawie wzajemności, maksymalne zaś do krajów, których stosunek importu do eksportu był niższy od uprzednio wyznaczonego. Stosunek eksportu do importu winien być ruchomy i podlegać sprawdzaniu oraz regulowany przez rząd palestyński pod kontrolą Ligi Narodów. Na pierwszy okres proponowany jest stosunek 1 : 2.

2. Wprowadzenie systemu kontyngentowego, który byłby narzędziem w regulowaniu handlu zagranicznego Palestyny. Ten system staje się co raz bardziej ważniejszą tarczą obronną w handlu międzynarodowym. Szeroko zastosowany jest ten system w krajach europejskich łącznie z Anglią i jest stosowany również w Palestynie odnośnie importu zbóż i mąki dla ochrony produkcji krajowej. Celem zapewnienia stosowania prawa wzajemności, kontyngenty miałyby być ustalane w okresach rocznych w zależności od ukształtowania się bilansu handlowego z poszczególnymi krajami w roku poprzednim. W związku z wieloma ujemnymi stronami, związanymi z systemem ogólnych kontyngentów, proponuje się zastosowanie formy kontyngentów z poszczególnymi krajami.

b) Włączenie Palestyny w zakres krajów, korzystających z taryf W. Brytanii. Na podstawie układu w Ottawie w r. 1932 wszystkie pomarańcze, importowane do W. Brytanii, w okresie 1 grudzień — 31 marzec, opłacają cło w wysokości 10% ad valorem, w okresie zaś 1 kwiecień — 30 listopad — 3/6 szylingów za cwt. (50,8 kg.), grejpfruty zaś opłacają cło w wysokości 5 szylingów za 1 cwt. (50,8 kg.) w ciągu całego roku.

Cło to nie jest pobierane od owoców, plantowanych na terenie całego Imperium Brytyjskiego. Palestyna jest jedynym krajem, znajdującym się pod mandatem brytyjskim, który został wyłączony z taryf celnych i import owoców z tego kraju podlega do W. Brytanii wyżej wymienionym stawkom celnym.

Przyjmując przeciętny zbiór z dunama na eksport w wysokości 80 skrzynek, koszty wyniosą około ŁP. 3,66 z dunama przy uwzględnieniu 10% cła od wartości przy pomarańczach i ŁP. 16,000 przy grejpfrutach. Od czasu wprowadzenia w W. Brytanii ceł na na palestyńskie owoce cytrusowe, wpłynęło od plantatorów do skarbca brytyjskiego około ŁP. 1 milion. Jeśli się weźmie pod uwagę, iż skrzynka palestyńskich grejpfrutów, których łączny koszt uprawy, opakowania, przewozu oraz cło wynosi 12 szylingów, obecnie sprzedawane są one w W. Brytanii po cenie nie wyższej od 9 szylingów, łatwo więc zrozumieć rozgoryczenie plantatorów palestyńskich z powodu opłat, które wnoszą na rzecz władzy mandatowej.

Ze względu na odmowę wciągnięcia Palestyny do krajów, korzystających z preferencyjnych taryf W. Brytanii, wnioski palestyńskiego przemysłu cytrusowego idą w kierunku przedłużenia o jeden miesiąc, tj. do 30 kwietnia, okresu, w którym pomarańcze podlegają opłacie celnej w wysokości 10% ad valorem i jednoczesnego zmniejszenia stawki celnej na grejpfruty również do 10% ad valorem. Trzeci projekt idzie w kierunku skłonienia skarbu W. Brytanii do spłaty rocznej jeśli nie bezpośrednio eksporterom, to do palestyńskiego skarbca sumę równowartości cła, pobranego od owoców cytrusowych w poprzednim sezonie, w formie zwrotu cła lub subsydium dla rozwoju przemysłu cytrusowego w Palestynie.

Podpisani: Związek żydowskich plantatorów w Palestynie (M. Smilański), Jaffa Citrus Exchange (S. Tolkowsky), „Pardess" (M. Komorow), Jaffa Orange Syndicate (I. Rokach), „Hachaklai" (M. Heifetz), „Bustan" (P. Pascal), „Tnuva" (I. Traub), „Palog" (J. Gordon), „Herzlijah" (P. Riklis), „Jaffa Goldfruit" (F. Grüngard).

POSTĘPY BUDOWY PORTU W TEL-AWIWIE

Nowobudujący się port w Tel-Awiwie wywołuje wielkie zainteresowanie, czego dowodem jest artykuł, zamieszczony w grudniowym numerze „Wiadomości Portu Gdyńskiego", oficjalnego organu Polskiej Agencji Telegraficznej, treści następującej:

„Wobec trudności, jakie powstały wskutek strajku arabskiego w Palestynie przy przewozie towarów między Tel-Awiwem a portami w Jaffie i Hajfie, postanowili interesanci żydowscy dążyć do uniezależnienia się przez stworzenie możliwości dokonywania przeładunku w Tel-Awiwie. W tym celu wybudowano na nabrzeżu pomost przeładunkowy, sięgający na 200 m. w morze. Na tym pomoście położono tory kolejki wąskotorowej i urządzono dźwigi elektryczne, co umożliwia od listopada b. r. przeładunek kilkuset ton towaru dziennie. Od 19 maja do końca września b. r. przeładowano w Tel-Awiwie następujące ilości towarów:

Miesiąc	Ilość dni przeładunku	Ilość statków	Wyładowano ton	Załadowano ton	Razem ton
maj	8	2	847	5	852
czerwiec	11	3	788	19	807
lipiec	21	15	4.594	149	4.743
sierpień	17	18	2.026	155	2.181
wrzesień	23	19	4.708	188	4.896

Przeładowywano przeważnie środki spożywcze, deszczułki na skrzynki owocowe, sztuczne nawozy, cement i nieco węgla. Przeładunek wykonywa się w ten sposób, że statki stoją na redzie w odległości 800—1.200 m. a przeładunek odbywa się za pośrednictwem barek.

Mimo zakończenia strajku arabskiego w połowie października b. r. myśl urządzenia portu w Tel-Awiwie nie została porzucona, przeciwnie, studiuje się trzy projekty wybagrowania basenu portowego w Tel-Awiwie. Projekt znawcy budowy portów Armstronga w Aleksandrii wykorzystania od tego celu ujścia rzeki Jarkonu — uznany został za nie celowy, drugi projekt inżyniera Burtona, kierującego rozbudową portu w Hajfie, przewiduje urządzenie basenu o 300 m. na południe od ujścia Jarkonu i uzyskał już zatwierdzenie. Ze względu jednak na pewne obawy, podnoszone co do wyboru miejsca na basen, podczas gdy o 100 m. dalej na południe głębokość morza przedstawia się korzystniej, poruczono pewnemu holenderskiemu znawcy wypowiedzenie się w tej sprawie. Podczas gdy rząd mandato-

wy palestyński uważałby dokonywanie przeładunku w Tel-Awiwie za prowizorium, które powinno ustać wobec udostępnienia Jaffy dla żydowskich interesantów z Tel-Awiwu, ci ostatni nie myślą zrezygnować ze zdobycia możności dokonywania przeładunku w Tel-Awiwie, a dążą z energią do utrwalenia swej zdobyczy, z czym liczyć się też muszą i linie żeglugowe, obsługujące komunikację z Palestyną, gdyż 80% importu przez port w Jaffie przeznaczone jest dla Tel-Awiwu.

Załączone zdjęcia przedstawiają przeładunek pomarańcz w Tel-Awiwie na statek „Erland" linii regularnej Svensja Orient Linien z przeznaczeniem do Gdyni".

PRZEGLĄD PRASY

Pierwszy etap prac Komisji Królewskiej został już zakończony. Komisja najprawdopodobnie kontynuować będzie swoje prace w Londynie. Dotychczasowa działalność wskazała dobitnie, iż Komisja nie ma zamiaru ograniczyć swego sprawozdania do ustalenia przyczyn wybuchu smutnych wypadków w ostatnich miesiącach, lecz pragnie interpretować sam mandat, tworzący kościec obecnego ustroju politycznego Palestyny. Tendencja ta widoczna była w toku rozpraw Komisji, gdzie poszczególni jej członkowie wysuwali pytania, zmierzające do uwypuklenia zbyt szybkiego, wedle ich zdania, tempa budowy żydowskiej Siedziby Narodowej. Istnieje więc obawa, iż sprawozdanie Komisji zawierać będzie konkretne dezyderaty, zmierzające do ograniczenia imigracji żydowskiej, nie licząc się nawet z przyjętym w ostatnich latach kryterium wyznaczania szedulów imigracyjnych według zdolności absorpcyjnej kraju.

Stoimy przed okresem wielkich rozstrzygnięć, które mają zadecydować o podstawowych zagadnieniach Palestyny. Po raz pierwszy próbuje się roztrząsać problem palestyński od podstaw. Zarówno ze strony żydowskiej, jak i arabskiej, sprawę postawiono jasno i wyraźnie. Anglia będzie zmuszona prędzej czy później wypowiedzieć się za żydowską czy też arabską Palestyną. Arabowie wysunęli żądania maksymalne i usiłują przez kontynuowanie terroru i gwałtu wywrzeć wpływ na czynniki angielskie, a nawet zmusić je do zrealizowania ich żądań.

Na horyzoncie politycznym Palestyny coraz większe powstają niebezpieczeństwa, bowiem nie fakty, tabele i dane statystyczne zadecydują o wynikach prac Komisji Królewskiej, lecz zgóry ustalona linia rozwojowa, wyznaczona przez kompromisową politykę gabinetu brytyjskiego. W polityce Anglii powojennej nie widać stałości oraz żelaznej konsekwencji. Jest to polityka ciągłych wahań, polityka kompromisowa, przez którą Anglia znacznie straciła na swym prestiżu w ostatnich latach. Naród żydowski nie może zgodzić się na najmniejsze ustępstwa w sprawie Palestyny, która jest jedyną jego nadzieją i ostoją. Naród arabski ma wielkie posiadłości w Iraku, Syrii, Saudii i Egipcie. Dla narodu żydowskiego pozostał jedyny mały skrawek, z którego nigdy nie zrezygnował i nie zrezygnuje. Tęsknota mas żydowskich do Palestyny oraz dążenie do zupełnego wyzwolenia są tak wielkie, iż żadna przemoc fizyczna nie zdoła odwrócić prądu imigracji żydów od swej ojczyzny. W obliczu wielkiego niebezpieczeństwa prasa palestyńska nawołuje do unifikacji Iszuwu, do zespolenia wszystkich sił wszechświatowego żydostwa nie tylko do obrony dotychczasowych zdo-

byczy, ale i do spotęgowania wielkiego dzieła konstruktywnego i wywarcia wpływu na władzę mandatową, by czynnie współdziałała w rozwoju i rozbudowie kraju i w realizacji wielkich planów kolonizacyjnych.

„Haboker“ zamieszcza artykuł Sz. Szwarca p. t. „Przed rozstrzygnięciem“, w którym autor wyszczególnia następujące główne żale żydów wobec władz administracyjnych Palestyny. Władza mandatowa dotychczas nie zdołała zagwarantować ludności żydowskiej w Palestynie bezpieczeństwa życia i mienia. W ciągu 19 lat rządzenia Anglii w Palestynie 6-cio krotnie wybuchły w kraju rozruchy (luty 1920, kwiecień 1920, maj 1921, listopad 1921, sierpień 1929, lato 1936). Poza tym Agencja żydowska, która została uznana przez Mandat Palestyński, i miała być przyciągnięta do współdziałania z władzami administracyjnymi Palestyny, była ignorowana, tak że o niektórych kardynalnych poczynaniach rządu palestyńskiego nie była powiadamiana w należytym czasie. Rząd palestyński otrzymuje od ludności żydowskiej milionowe kwoty, ta zaś otrzymuje wzamian minimalną pomoc materialną od rządu.

Autor podkreśla również znikomą ilość żydów w policji i administracji palestyńskiej, zaznaczając, iż administracja palestyńska jest wrogo usposobiona do aspiracji narodowych żydów w Palestynie.

Co się tyczy przemysłu i handlu autor zaznacza, iż rząd palestyński nie wprowadził należytej ochrony celnej, i też nie zawarł odpowiednich umów handlowych z poszczególnymi państwami. Poza tym udział żydów w robotach publicznych kraju był minimalny, a wszelkie usiłowania w kierunku zwiększenia udziału pracy żydowskiej spełzły na niczym.

„Nasz Przegląd“ z dnia 8 stycznia zamieszcza artykuł d-ra I. Schwarzbarta p. t. „W obliczu poważnej sytuacji“. W artykule tym autor omawia dotychczasowe prace Komisji Królewskiej, które wyłoniły zatrważające horoskopy. Według dr. Schwarzbarta sytuacja jest bardzo poważna, dlatego też należy zmobilizować wszystkie wysiłki narodu, by w krytycznej chwili przechylić decyzję Komisji Królewskiej na korzyść żydowskiej Siedziby Narodowej. Autor kończy swój artykuł następującymi słowami:

„Iszuw palestyński spełni z pewnością swój obowiązek aż do granic czynnej obrony włącznie, jeśli tego zajdzie potrzeba. Zapewne reprezentanci nasi nie pozostawili wątpliwości co do tego także i u członków Komisji.

Po za Iszuwem należy pod aspektem ogólnej sytuacji narodu żydowskiego na świecie wytoczyć jeszcze raz zagadnienie państwa żydowskiego

w Palestynie, jako sprawy międzynarodowej i zmobilizować wszystkie siły we wszystkich centrach politycznych, aby Anglię przekonać o jej obowiązku spełnienia naszych nadziei, zbieżnych zresztą, według naszego najgłębszego przekonania, z jej własnym interesem politycznym na Bliskim Wschodzie.

Sytuacja jest poważna. Wymaga ona na rzucenie na szalę śmiałej i solidarnej decyzji".

„Hajnt" z dnia 22 stycznia r. b. zamieszcza artykuł d-ra Carlebacha o rezultatach dwumiesięcznych prac Komisji Królewskiej. Autor odnosi się pesymistycznie do wyników działalności Komisji Królewskiej i zdaniem jego sytuacja polityczna w Palestynie jest obecnie bardziej zaostrzona, bowiem wzbudziła ona nowe nadzieje u ekstremistów arabskich. Autor m. in. podkreśla, co następuje:

„W ciągu 6-ciu miesięcy Iszuw był terroryzowany i wykazał maksimum dobrej woli w nadziei, iż ostatecznie stwierdzi się, kto w Palestynie tworzy element destrukcyjny, a kto lojalnie i spokojnie prowadzi pracę nad budową i rozwojem kraju.

W ciągu 2-ch miesięcy działalności Komisji Królewskiej Żydzi rozczarowali się co do wspomnianej nadziei. Komisja Królewska potraktowała nas nie jako ludzi spokojnych i pracowitych, jako ofiar chuligańskich napadów, lecz jako element zakłócający równowagę kraju".

„Moment" z dnia 25 stycznia r. b. zamieszcza korespondencję z Palestyny o rozdźwiękach w obozie arabskim.

„Kurier Poranny" z dnia 11 stycznia r. b. zamieszcza artykuł Augura p. t. „Łakomy kąsek na syryjskim brzegu", omawiający francusko-turecki konflikt o Sandżak Alxandretty. Autor podkreśla naprężoną atmosferę wytworzoną na granicy turecko-syryjskiej. Konflikt dotyczy przede wszystkim Sandżaku, w którym połowę rdzennych mieszkańców stanowią Turcy. M. in. autor pisze: „Francja miała zawsze szczególnie doniosłe zainteresowanie dla spraw Syrii. Tradycyjna misja obrony chrześcijan na tych ziemiach, co przetrwało nawet przez okresy wielkiej rewolucji, nadawała Francji w oczach tubylczej ludności specjalnego znaczenia. Kultura francuska dominowała zarówno w Bejrucie, jak i w innych miastach syryjskich. Gdy rozpadło się Imperium Ottomańskie, a W. Brytania otrzymała mandat nad Palestyną, było rzeczą zupełnie naturalną i nieuniknioną, że Francja będzie się starała uzyskać dla siebie mandat nad Syrią. Turcja, wówczas b. osłabiona w wyniku wojny, wkraczająca dopiero na drogę odbudowy pod rządami Mustafa Kemala, musiała się z tym pogo-

dzić, jak pogodziła się z oddaniem nowo utworzonemu państwu Irakowi, obszarów naftowych Mossulu. Jednak rząd Kemala zawsze domagał się specjalnego traktowania ludności tureckiej w Sandżaku. Turcja była w gruncie rzeczy zadowolona z tego, że Sandżak znajduje się pod zarządem Francji, wbrew uroszczeniom Włoch, które jeszcze podczas wojny uważały Sandżak za swą przyszłą zdobycz".

Zdaniem autora gwałtowne decyzje rządu tureckiego miały wpłynąć na powolność procedury genewskiej, poza tym konflikt wspomniany jest poniekąd hamowany przez niektóre czynniki polityczne Turcji w obawie zawarcia układu francusko-włoskiego. „Turcja bowiem znacznie bardziej obawia się Włoch aniżeli Francji, której pokojowość jest jej dobrze znana. Poważna włoska baza morska na Rodosie, na wyspach do Dekanezu, tak bliskiego brzegów Turcji, stanowi dla niej ciągłe niebezpieczeństwo. Ankara boi się łakomych spojrzeń Rzymu na urodzajne równiny, otaczające zatokę Adalińską. Gdyby doszło do porozumienia francusko-włoskiego, Turcja musiałaby uznać swą sprawę za bardzo trudną do wygrania. W krajach położonych nad Morzem Śródziemnym panuje bowiem powszechne przeświadczenie, iż nowy układ angielsko-włoski jest przygrywką do późniejszego układu angielsko-włosko-francuskiego, którego celem jest zachowanie status quo w tej części świata".

„Kurier Warszawski" z dnia 17 stycznia r. b. zamieszcza artykuł p. t. „Rozwój konfliktu na Bliskim Wschodzie". W artykule tym autor opisuje tło zatargu turecko-francuskiego i turecko-syryjskiego o Alexandrettę. Autor podkreśla m. in., iż wiara w Ligę Narodów zaczęła w Turcji słabnąć. Turcja zamierza poruszyć na forum międzynarodowym również sprawę Mossulu. „Najbogatsze na świecie złoża naftowe tego kraju i inne znaczne bogactwa naturalne przy doniosłym znaczeniu strategicznym sprawiły, że Turcja z bardzo ciężkim sercem i tylko wobec niebezpieczeństwa otwartej wojny z Anglią wyrzekła się tej swej dawnej prowincji na rzecz Iraku. Nie może ulegać wątpliwości, iż Turcy b. żałują utraty Mossulu. Przy stale podkreślanej dążności tureckiej do autarkii, zupełny niemal brak nafty w tym kraju jest bezustanną troską polityków tureckich. Samo posiadanie złóż mossulskich nie dałoby jeszcze Turcji możności pełnego ich korzystania wobec braku połączeń kolejowych. Natomiast posiadanie portu Alexandretty, połączonej rurociągiem złożami naftowymi, przedstawiało by w tym wypadku dla Turcji dopiero pełną możność wykorzystania tej bardzo upragnionej ropy".

„Chwila" z dnia 24 stycznia r. b. zamieszcza artykuł F. Rottenstreicha, omawiający spór między Francją a Turcją w sprawie Alexandretty i Sandżaku. Autor zaznacza, iż nastroje obecnie panujące w Turcji, pozwa-

lają przypuszczać, iż spór ten nie może być załatwiony kompromisowo przez Ligę Narodów. Autor porusza również sprawę rurociągu mosulskiego, wywodząc m. in. co następuje: „Anglia w swoim czasie doprowadziła do przyznania Mossulu wraz z jego bogatymi źródłami naftowymi (rurociąg Mossul—Hajfa) Irakowi wbrew protestom Turcji, która wówczas zastrzegła sobie prawo rewziji sprawy mossulskiej w odpowiedniej chwili. W opinii polityków tureckich stanowi amputacja Mossulu kolosalne niebezpieczeństwo dla integralności teryoorium tureckiego. W razie wojny nie będzie Turcja miała nafty dla swej floty i lotnictwa. Rurociąg przechodzi przez terytoria arabskie, to też bandy arabskie mogą z łatwością rurociąg ten zniszczyć i w ten sposób pozbawić Turcji nafty w razie wojny. To też Turcja nie będzie żądała jedynie przyznania jej porcji nafty, ale żądać będzie zmian terytorialnych w Mossulu, które dla Anglii będą bez większego znaczenia. Niektóre sfery wpływowe w Turcji nie zapominają o wykryciu arabskiego spisku na życie Kemala Ataturka. Irak wie również, że t. zw. front azjatycki (Irak, Iran, Afganistan i Turcja) rozbił się i że stosunek Turcji do idei panarabskiej jest wręcz wrogi. Turcja uważa ideę panarabską jako niebezpieczeństwo dla integralności Turcji".

„Gazeta Polska" zamieszcza artykuł dra Bogdana Richtera o ruchu pan-arabskim. Autor usiłuje osłabić znaczenie tego ruchu na Bliskim Wschodzie, twierdząc, iż „panarabizm jest w rzeczywistości tylko rzucającą się w oczy etykietą przylepioną do pustej butelki". Autor podkreśla rozbieżność interesów gospodarczych, zachodzącą między poszczególnymi krajami arabskimi, i kończy swój artykuł następującymi słowami: „panarabizm w życiu krajów arabskimi zwanych nie odgrywa większej roli, niż paneuropeizm w życiu krajów europejskich, z tą wszakże różnicą, że gdyby ludy Europy zdecydowały się na unię, to nie ma takiej siły, która mogłaby im w tym przeszkodzić. A tymczasem unii krajów arabskich sprzeciwi się zarówno Francja, jak i W. Brytania, Włochy i Turcja".

P. W.

Prace Komisji Kròlewskiej

12.11.36	Uroczyste otwarcie narad.
16.11.36	Zamknięte posiedzenie: Wysoki Komisarz Sir Artur Wauchope (stosunki polityczne i gospodarcze).
17.11.36	Zamknięte posiedzenie: Wysoki Komisarz Artur Wauchope.
18.11.36	Publiczne posiedzenie: Kierownik Departamentu dla Imigracji i Statystyki, Mills (zagadnienia imigracyjne). Kierownik Departamentu Zdrowia, Oberst George W. Heron (zagadnienia zdrowotne).
19.11.36	Zamknięte posiedzenie: p. Mills.
25.11.36	Publiczne posiedzenie: dr Weitzman (położenie żydów na świecie i problemy Palestyny).
26.11.36	Zamknięte posiedzenie: dr Weitzman (przyczyny rozruchów w kraju). Publiczne posiedzenie: Radca dla spraw nawadniania, Harris, referent dla spraw gruntowych, Andrews, urzędnik Departamentu dla spraw gruntowych, Salmon i Bennett (polityka gruntowa).
27.11.36	Publiczne posiedzenie: kierownik Departamentu Rolnego, p. Dawe (sprawy rolnicze). Kierownik Departamentu Oświaty, p. Bowman (sprawy oświatowe).
30.11.36	Publiczne posiedzenie: Mosze Czertok, dr Werner Senator i Dobkin (sprawy imigracyjne); E. Epstein (imigracja arabska).
4.12.36	Zamknięte posiedzenie: kierownik Departamentu Ceł i Handlu, Kingsley W. Stead.
8.12.36	Publiczne posiedzenie: E. Epstein i Mosze Czertok (nielegalna arabska imigracja); dr Artur Ruppin (rolnictwo).
9.12.36	Publiczne posiedzenie: dr Artur Ruppin i dr Maurice B. Hexter (rolnictwo).
10.12.36	Publiczne posiedzenie: dr Maurice B. Hexter (zagadnienia gruntowe).
11.12.36	Publiczne posiedzenie: p. Horowicz, radca prawny Agencji Żydowskiej (niepewność prawna przy tranzakcjach gruntowych).

14.12.36 Publiczne posiedzenie: dr Maurice B. Hexter (zagadnienia gruntowe i kolonizacyjne).

15.12.36 Honorowy radca prawny Agencji żydowskiej Bernard Josef (sprawy gruntowe).
Prezes Związku Eksporterów palestyńskich i dyrektor „Jaffa Zitrus Exchange", inż. Samuel Tolkowski (sytuacja przemysłu cytrusowego).

16.12.36 Publiczne posiedzenie: dyrektor Anglo-Palestine Bank, S. Hoofien (zagadnienia gospodarcze); Józef Szapiro z „Palestine Electric Corporation" i Dawid Horowicz z Instytutu Gospodarczego Agencji żydowskiej.

16 i 17 12.36 Zamknięte posiedzenie: Mosze Czertok (bezpieczeństwo publiczne); anglikański biskup dr Graham Brown.

12.12.36 Zamknięte posiedzenie: dr Weitzman.

21.12.36 Publiczne posiedzenie: Nadrabin Duszyński, rabin Mosze Blau, dr Izaak Breuer i p. Schein (przedstawiciele Agudas Israel).

23.12.36 Zamknięte posiedzenie: dr Weitzman.

Ostatni tydzień grudniowy 1936. Zamknięte posiedzenie: zastępcy gubernatora Jaffy Pollock i Badcock i dyrektor poczty Hudson. Nowy dyrektor Departamentu Oświaty W. J. Farrell.

28.12.36 Publiczne posiedzenie: przewodniczący Waad Leumi, J. Ben Cwi, przewodniczący rabinatu palestyńskiego rabin Frank, przedstawiciel Waad Leumi Abraham Elmale, Eliahu Berlin, dr Lurie (szkolnictwo Waad Leumi), Berl Kacenelson, Henrietta Szold, dr J. Kliegler (sprawy zdrowotne i socjalne).

29.12.36 Publiczne posiedzenie: Mosze Czertok (udział żydów w robotach publicznych).

30.12.36 Publiczne posiedzenie: Berl Kacenelson, D. Hoos, L. Szkolnik, Golda Meierson (zagadnienia pracy).

30.12.36 Zamknięte posiedzenie: Ben Cwi.

31.12.36 Publiczne posiedzenie: Dawid Jelin (prawa języka hebrajskiego); Leonard Stein (Mandat Palestyński).

31.12.36 Zamknięte posiedzenie: wiceburmistrz Jerozolimy, Daniel Auster.

3.1.1937 Zeznania głównodowodzącego brytyjskimi siłami zbrojnymi w Palestynie generała Johna Dilla, generalnego inspektora policji palestyńskiej pułk. J. Spicera i komisarza okręgu Palestyny Północnej mjr. Keith-Roacha.

4.1.1937 Publiczne posiedzenie: Zeznania burmistrza Tel-Awiwu Izraela Rokeacha. Poufne posiedzenie: Zeznania komisarza okręgu jafskiego mjr. Crosbie'go.

5.1.1937 Publiczne posiedzenie: Zeznania Leonarda Steina (Mandat Palestyński w świetle prawa międzynarodowego) i Abramowicza przedstawiciel Poalej Syjon Lewicy).

6.1.1937 Publiczne posiedzenie: Wywody przewodniczącego egzekutywy Agencji Żydowskiej Dawida Ben-Guriona.

11.1.1937 Publiczne posiedzenie: Przesłuchanie muftiego Jerozolimy Hadż Amin El Husseini'ego.

12.1.1937 Publiczne posiedzenie: Zeznania przewodniczącego partii muftiego Dżemala El Husseini'ego (bratanek muftiego) i Fuada Saba (zagadnienia gospodarcze).

12.1.1937 Publiczne posiedzenie: Zeznania sekretarza Naczelnego Komitetu Arabskiego adw. Auni Bej Abdul Hadi.

15.1.1937 Publiczne posiedzenie: Przesłuchanie burmistrza Jerozolimy dra Chaldiego i przedstawiciela arabskiego Man Sury.

18.1.1937 Ostatnie posiedzenie Komisji Królewskiej: Przesłuchanie Wysokiego Komisarza Palestyny sir Artura Wauchope'a.

SPRAWY CELNE I TRANSPORTOWE

W ostatnim numerze „Palestine Gazette" opublikowane zostały następujące zmiany:

		stawka celna	poprzednio
18. A.	Wanny żeliwne emaliowe		
	wagi pow. 110 kg.	750 mils. sztuka	12% ad val.
	wagi 110 kg. i mniej	1.000 „	„
55.	Łańcuchy, sprężyny, haki używane przy wyrobie łóżek i tapet	5 „ za kg.	12% ad val.
58.	Cykoria surowa	4 „ „	7,50 mils
82.	Korki typu „Crown Cork"	12% ad val.	zwoln. z opłat

STOSUNKI HANDLOWE MIĘDZY EGIPTEM A PALESTYNĄ.

Wymiana not między rządem W. Brytanii i rządem egipskim w sprawie ułatwienia rozwoju stosunków handlowych między Egiptem a Palestyną.

No. 176
(334/33/36)
Ramle,
18 sierpnia 1936 r.

Zgodnie z instrukcjami Ministra Spraw Zagranicznych rządu W. Brytanii mam zaszczyt zawiadomić, iż rząd W. Brytanii i północnej Irlandii pragnął, celem ułatwienia rozwoju stosunków między Egiptem a Palestyną, zawrzeć układ z rządem egipskim na następujących warunkach:

1) Dla dobra rozwoju wzajemnych stosunków handlowych obu krajów, winny odbywać się co pewien okres konferencje przedstawicieli rządu Egiptu i Palestyny dla omówienia spraw handlowych, obejmujących m. in. kolejowe stawki frachtowe, stawki celne na wyroby, produkowane we wspomnianych krajach.

2) Jeśli na takiej konferencji zostanie osiągnięte porozumienie co do wysokości stawek celnych, stosowanych w jednym kraju na produkty drugiego kraju, to nie mogą one być podwyższone bez wspólnej dyskusji przedstawicieli obu rządów. O ile stawki zostają podwyższone bez odbycia poprzednio dyskusji, sprawa ta powinna być przedyskutowana na następnym zebraniu.

3) (A) Od 14 lutego 1936 r. egipska stawka celna na importowane

z Palestyny mydło, wyrobione wyłącznie z czystej oliwy, nie powinna przekraczać 500 mils. za 100 kg. brutto pod warunkiem, że zewnętrzne opakowanie ma znak rządowy, wskazujący, że mydło to zostało wyprodukowane w fabrykach, będących pod kontrolą Wydziału Zdrowia rządu palestyńskiego. Znaki, znajdujące się na samym mydle lub opakowaniu wewnętrznym, nie wystarczą. Rząd palestyński uczyni starania, dla zapewnienia, ażeby w fabrykach, produkujących mydło ze znakiem rządowym, była używana jedynie czysta oliwa.

(B) Mydło gospodarskie, produkowane w Palestynie, transportowane na egipskich kolejach państwowych, winno korzystać z tych samych stawek kolejowych, co mydło pochodzenia egipskiego, za wyjątkiem specjalnych taryf ulgowych.

(C) W Egipcie winna być stosowana obrona znaku rządowego umieszczonego na mydle palestyńskim i wszelkie nadużycie winno być karane.

4) (A) Palestyńska stawka celna na melony, importowane do Palestyny z Egiptu w okresie maj—czerwiec każdego roku, nie może przekroczyć ŁP. 1.— za tonę.

(B) Egipska stawka celna na melony, importowane do Egiptu z Palestyny w okresie lipiec—sierpień każdego roku, nie może przekroczyć ŁE. 1.— za tonę.

5) Egipska stawka celna na pomarańcze, importowane z Palestyny w okresie 1 maj — 30 wrzesień nie może przekroczyć ŁE. 2.— za tonę.

6) Egipska stawka celna na grejpfruty, importowane z Palestyny, nie może przekroczyć ŁE. 1,500 za tonę przez okres 2 lat.

7) Palestyńska stawka celna na cukier, produkowany w Egipcie, winna być zredukowana z obecnej stawki ŁP. 10.— na ŁP. 5.— za tonę.

8) Obecne restrykcje wwozowe w Palestynie na owoce mango, produkowane w Egipcie, winny być usunięte pod warunkiem, że owoce te będą zaopatrzone w zaświadczenia kompetentnych władz egipskich, że są wolne od wszelkich chorób.

9) Egipskie stawki frachtowe na sieczkę, transportowaną na palestyńskich kolejach, winny być zredukowane o jedną klasę, mian. z 813 milim. do 530 milim. za tonę na odcinku Kantara—Lud.

10) Rząd egipski winien przesłać do Wysokiego Komisarza Palestyny dla przekazania rządowi palestyńskiemu szczegółową listę jarzyn, uprawianych w Egipcie, a przeznaczonych na eksport do Palestyny w okresach braku tych jarzyn w Palestynie, celem umożliwienia

rządowi palestyńskiemu zastosowania zniżek celnych dla wymienionych jarzyn, celem ułatwienia ich importu do Palestyny.

11) (A) Odnośnie stawek celnych w wymienionych krajach na artykuły, produkowane w jednym z tych krajów, winna być zastosowana przez oba rządy polityka w kierunku redukowania stawek, jednak umiarkowana ze względu na to, że z tychże stawek celnych korzystają i inne kraje.

(B) Rządy Egiptu i Palestyny przeprowadzą badania odnośnie listy towarów, do których może być zastosowana wyżej wspomniana polityka celna, w czym będą im pomagać specjalne komisje fachowe. W tym celu rząd egipski powoła urzędnika egipskiego Ministerstwa Przemysłu i Handlu, zaś rząd palestyński — urzędnika Departamentu Ceł, Akcyz i Handlu.

O ile rząd egipski gotów jest zawrzeć układ na powyższych warunkach, to będę uważał tę notę oraz odpowiedź Jego Ekscelencji Ministra Spraw Zagranicznych w Egipcie za zawarcie formalnego układu między rządem W. Brytanii a rządem egipskim z ważnością jednego roku od daty tej noty lub też po upływie trzech miesięcy od daty wypowiedzenia układu przez jeden z rządów.

(—) **Arthur Yencken**
p/o Wysokiego Komisarza

Minister Spraw Zagranicznych
No. 131/3 (184)
Kair, 18 sierpnia 1936 r.

Do Wysokiego Komisarza,

Mam zaszczyt potwierdzić odbiór pisma Jego Ekscelencji za No. 176 (334/33/36) z dn. 18 sierpnia treści następującej:

(treść podana, jak powyżej).

W odpowiedzi wyrażam Jego Ekscelencji zgodę mojego rządu na wyżej wymienione warunki.

(—) **A. Z. Oraby**
Minister Spraw Zagranicznych

K R O N I K A

PALESTYNA

POLITYKA

W SPRAWIE PAN-ARABSKIEGO UKŁADU WOJSKOWEGO. Pismo „A-Difae“ omawia w artykule wstępnym obecną sytuację polityczną na Bliskim Wschodzie, ze szczególnym uwzględnieniem ostatnich wypadków na półwyspie arabskim. Pismo nawołuje do zawarcia układu wojskowego między niezależnymi państwami arabskimi celem obrony interesów arabskich na Bliskim Wschodzie, argumentując, iż „nie tylko Syria w obliczu ostatniego konfliktu z Turcją staje przed niebezpieczeństwem imperializmu obcego, ale również i inne kraje arabskie mogą być już w najbliższym czasie bardzo zagrożone“.

W SPRAWIE UNIFIKACJI RUCHU ARABSKIEGO. Pisma arabskie w Palestynie omawiają sprawę unifikacji ruchu arabskiego. W pierwszym rzędzie wysunięty jest projekt zjednoczenia istniejących 2 komitetów w Jerozolimie, mających podobne cele polityczne, gospodarcze i towarzyskie, a mianowicie Komitetu Narodowego, stojącego pod wpływami Husseinów i Narodowego Towarzystwa Arabskiego Naszaszibich.

W SPRAWIE ZŁAGODZENIA ANTAGONIZMÓW MIĘDZY ARABAMI MUZUŁMAŃSKIMI A CHRZEŚCIJAŃSKIMI. Najwyższa Rada Arabska omawiała na ostatnim swym posiedzeniu sprawę mnożących się konfliktów między Arabami muzułmańskimi a chrześcijańskimi. Jak wiadomo, szereg ekstremistów muzułmańskich uprawia ostatnio namiętną propagandę przeciwko Arabom chrześcijańskim, zarzucając im zdradę interesów narodowych. Ostatnio ukazały się odezwy z podpisem „Młodzież Muzułmańska“, nawołujące do walki czynnej z Arabami chrześcijańskimi, jako agentami państw europejskich na Bliskim Wschodzie. Najwyższa Rada Arabska postanowiła podjąć wielką akcję unifikacyjną, która ma być rozpoczęta wydaniem uroczystej odezwy do narodu arabskiego.

W SPRAWIE KANTONIZACJI PALESTYNY. „Great Britain & East“ ogłasza recenzję p. Kasta o książce Douglas Dafa p. t. „Oblicze Palestyny“. W artykule tym omawiany jest, szczegółowo przedstawiony przez p. Dafa, projekt kantonizacji Palestyny. Według tegoż projektu cała Palestyna zachodnia, za wyjątkiem małego odcinka, winna być włączona do Transjordanii i tworzyć kanton arabski. Północna Palestyna od Atlitu do Metuli (wraz z Hajfą) ma stanowić kolonię angielską. Jerozolima i jej okolice ma tworzyć „okręg federalny“ pod administracją angielską i tylko mały odcinek od Tel-Awiwu do Atlitu i od Ramleh do Gazy ma tworzyć „kanton żydowski“.

„Great Britain & East“ polemizuje z niektórymi wywodami p. Dafa, a przede wszystkim z jego zdaniem, iż „kanton żydowski“ ma być uznany jako suwerenny i wejść w skład członków Ligi Narodów. Pismo uważa, iż myśl ta jest przedwczesna.

PRASA ANGIELSKA O OBECNEJ SYTUACJI POLITYCZNEJ W PALESTYNIE. Nawiązując do przemówienia lorda Cecila na otwarciu klubu angielsko-palestyńskiego w Londynie, w którym mówca podkreślił wielkie znaczenie budowy żydowskiej Siedziby Narodowej w Palestynie oraz akt historycznej wagi, jaką posiada deklaracja Balfoura, — prasa angielska omawia całokształt zagadnienia palestyńskiego, podkreślając

światła i cienie rzeczywistości palestyńskiej oraz trudne zadanie Komisji Królewskiej przy ustaleniu wytycznych przyszłej polityki angielskiej w Palestynie. Prasa angielska przytacza większe ustępy z przemówienia lorda Cecila, z których na szczególną uwagę zasługują następujące słowa: „Po wojnie światowej wyłoniły się dwa wielkie dzieła konstruktywne, a mianowicie Liga Narodów oraz Syjonizm. Nigdy nie miałem najmniejszych wątpliwości, iż dwa te dzieła rozwiną się pomyślnie. Jeśli słychać głosy, iż Liga Narodów umarła, nikt nie odważy się coś podobnego powiedzieć o syjoniźmie. Pomyślność dzieła syjońskiego jest zapewniona. Wielu żydów poświęciło się tej idei, a większość narodu śledzi nieustannie bieg wypadków w Palestynie. Budowę żydowskiej Siedziby Narodowej można powstrzymać tylko chwilowo, ale w końcu idea ta musi zwyciężyć, bowiem żydzi pozostaną wierni najświętszym swoim ideałom".

ADMINISTRACJA PUBLICZNA

REZERWY KASOWE RZĄDU PALESTYŃSKIEGO. Rezerwy kasowe rządu palestyńskiego na dzień 1 listopada 1936 r. wynosiły 6¼ miliona funtów. Stan rezerw kasowych rządu palestyńskiego w porównaniu z okresem przed wybuchem rozruchów zmniejszył się o ŁP. 14.195.

WYDATKI RZĄDU PALESTYŃSKIEGO. Wydatki rządu palestyńskiego w półroczu kwiecień—październik 1936 r. na utrzymanie policji i więzień wynosiły ŁP. 433.438, wobec ŁP. 287.239 w tymże okresie roku poprzedniego. Wydatki na obronę kraju wzrosły z ŁP. 83.414 w okresie kwiecień—październik 1935 r. do ŁP. 133.500 w tymże okresie r. 1936.

DOCHODY Z OPŁAT CELNYCH. Dochody rządu palestyńskiego z opłat celnych, które wynosiły w okresie kwiecień — wrzesień 1936 przeciętnie ŁP. 135.000 miesięcznie, wzrosły w październiku tegoż roku do ŁP. 202.106, zaś w listopadzie spadły do ŁP. 191.000. Dochody rządu palestyńskiego wynosiły w listopadzie 1936 r. ŁP. 403.000. Wydatki rządu w listopadzie ub. r. wynosiły ŁP. 411.050.

ROLNICTWO

ILOŚĆ OSIEDLI ŻYDOWSKICH W PALESTYNIE. Wydział Statystyczny Agencji żydowskiej zamieścił ostatnio dane, dotyczące osiedli żydowskich w Palestynie. Według tychże danych ilość osiedli rolnych w Palestynie wynosi w chwili obecnej 203, z ogólną ilością mieszkańców 97.257. Kolonie te według poszczególnych okręgów przedstawiają się jak następuje:

	Kolonie	Ludność
Judea (na płd. Tel-Awiwu)	28	20.493
Judea (na płn. Tel-Awiwu)	19	28.234
Judea (w okolicy Jerozolimy)	9	1.114
Haszaron	59	22.380
Samaria	21	9.730
Emek Zebulun	44	10.860
Dolna Galilea i Emek Hajarden	16	2.932
Górna Galilea	7	1.349
Nieskolonizowane tereny plantacyjne	—	165
Ogółem	203	97.257

Następujące osiedla mają powyżej 1000 mieszkańców: (Petach-Tikwa (15.000), Rechowot (6.927), Riszon le Zion (5.461), Herclija (4.917), Chedera (4.430), Ramat Gan (4.000), Kfar Saba (3.000), Natania (3.000), Bnej Brak (2.335), Raanana (2.299), Szchunat Borochow (1.861), Nes Ziona (1.438), Zychron Jaakow (1.080), Afule (1.073), Magdiel (1.050), Pardes-Chana (1.020).

Następujące 16 osiedli posiada od 500 do 1.000 mieszkańców: Gedera, Beniami-

na, Nahalal, Ejn Charod, Jadżur, Nachlat Ganim, Machnej Jehuda, Ramataim, Giwat Brener, Kfar Ganim, Kfar Chasydim, Ramat Haszaron, Karkur, Kfar Syrkin, Tel-Josef, Kfar Jecheskiel.

PRZEMYSŁ

ROZWÓJ PRZEMYSŁU PALESTYŃSKIEGO. Wydział Statystyczny Agencji żydowskiej ogłosił ostatnio dane, dotyczące rozwoju przemysłu żydowskiego w Palestynie. Według tychże danych stan przemysłu żydowskiego w Palestynie przedstawiał się w ostatnich latach, jak następuje:

	Koniec 1935 r.	1934 r.	1933 r.
Ilość przedsiębiorstw przemysłowych	4.615	4.165	3.388
Kapitał inwestowany (ŁP.)	8.654.000	6.937.000.	5.371.000
Wartość produkcji rocznej (ŁP.)	8.593.000	7.104.000	5.352.000
Ilość zatrudnionych robotników	32.830	28.890	19.595

Należy podkreślić, iż na ogólną liczbę 4.615 przedsiębiorstw przypada na właściwy przemysł 1.345, na rzemiosło zaś 3.270. Ilość zatrudnionych robotników, przypadająca na przedsiębiorstwa przemysłowe wynosiła w końcu r. 1935 — 24.130, na warsztaty rzemieślnicze — 8.700. Wśród zatrudnionych w wyżej wspomnianych przedsiębiorstwach było 7.555 właścicieli, 23.560 robotników i 1.715 urzędników.

URZĄDZENIE 4 NOWYCH MŁYNÓW W PALESTYNIE. Według doniesień prasy palestyńskiej mają wkrótce być urządzone 4 nowe młyny, z których 2 młyny będą założone przez kapitalistów niemieckich, a drugie 2 przez kapitalistów szwajcarskich. Gmachy fabryczne są już wybudowane a maszyny będą sprowadzone z zagranicy w lutym b. r.

KONSUMCJA PRĄDU ELEKTRYCZNEGO. Konsumcja prądu elektrycznego w październiku 1936 r. wynosiła 7,55 milionów kw. (wobec 5,65 milionów kw. w tymże miesiącu r. 1935). na cele przemysłowe zużyto w październiku 1936 r. 2,34 milionów kw. Ogólnie wzrosła konsumcja prądu elektrycznego w pierwszych 10 miesiącach r. 1936 w stosunku do poprzedniego roku o 31%.

ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORSTWA PRZEMYSŁOWEGO „SHEMEN". W tych dniach zakończyło przedsiębiorstwo „Shemen" swój 12-ty rok istnienia. W związku z tym prasa palestyńska ogłasza sprawozdania z jego działalności, podkreślając inicjatywę dyrekcji towarzystwa, której udało się rozwinąć szeroką działalność zarówno na rynku palestyńskim, jak i za granicą.

Budowa fabryki oraz instalacja maszyn zakończone zostały dn. 26 grudnia 1924 r.

Już w r. 1905 przy poparciu inż. N. Wilbusza, obecnego naczelnego inżyniera przedsiębiorstwa „Shemen" i przy współpracy rosyjskich syjonistów posiadających kapitały, powstała w Ben-Shemen pierwsza żydowska fabryka olejów. Wspomnieni założyciele utworzyli w Hajfie w r. 1908 drugą fabrykę olejów p. n. „Atid". Fabryka ta posiadała specjalny wydział dla produkcji mydła. Po wojnie światowej wyżej wspomniana grupa kapitalistów rosyjskich (pod kierownictwem p. Fayanson Wilbuszewicza) została zreorganizowana, przyciągnięto nowe kapitały i opracowano plan budowy wielkiej fabryki w Cezarei. Plan ten został zaniechany, bowiem rząd palestyński nie zezwolił na wybudowanie portu w Cezarei, natomiast przystąpiono do budowy fabryki „Shemen" w zatoce hajfskiej w pobliżu fabryki „Atid". Nowozałożona fabryka rozpoczęła swoją działalność w r. 1924, a w dniu 5 stycz-

nia 1925 r. sprzedała pierwszy większy transport makuch.

W ciągu 12 lat swego istnienia fabryka „Shemen“ wykazała bardzo pomyślny rozwój. W tym okresie wybudowano szereg nowych gmachów, zakładano nowe działy fabryczne, instalowano nowe maszyny, wprowadzono nowe metody produkcji. Obecnie „Shemen“ jest największą fabryką olejów i mydeł na całym Bliskim Wschodzie. „Shemen“ produkuje 41 najrozmaitszych artykułów (oleje, mydła, wyroby kosmetyczne, farby i t. p.), zatrudnia przeszło 300 robotników i wartość jej produkcji rocznej wynosi ŁP. 340.000. Pensje urzędników i robotników wynoszą rocznie ŁP. 54.000.

Począwszy od roku 1929 fabryka „Shemen“ rozpoczęła eksportować swe wyroby za granicę, przede wszystkim oliwę, a następnie mydła i wyroby kosmetyczne. Wyroby fabryki „Shemen“ uplasowane są obecnie na rynkach 68 krajów.

RUCH BUDOWLANY

WZROST RUCHU BUDOWLANEGO W 4 NAJWIĘKSZYCH MIASTACH PALESTYNY. Ostatnio dało się zaznaczyć ozywienie w ruchu budowlanym 4 największych miast Palestyny. Według ogłoszonych danych okazuje się, iż w listopadzie ub. r. zezwolenia udzielone na budowę obejmowały 54.352 m² wobec 39.706 m² w październiku. Ilość udzielonych zezwoleń w 4 największych miastach Palestyny przedstawiała się, jak następuje:

	Listopad		Styczeń—Listopad	
	1936	1935	1936	1935
Jerozolima	15.051	15.659	128.049	168.622
Tel-Awiw	15.618	31.900	243.653	427.459
Hajfa	22.446	32.800	251.570	362.671
Jaffa	1.237	9.450	56.683	187.957

Wzrost ruchu budowlanego w listopadzie ub. r. przypada szczególnie na Hajfę i Jerozolimę.

FRANCUSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWLANE ROZSZERZA SWĄ DZIAŁALNOŚĆ NA PALESTYNĘ. Francuska firma budowlana „Etablissement Sainrapt et Brice“ w Paryżu postanowiła rozszerzyć zasięg swojej działalności również i na Palestynę. Wspomniane przedsiębiorstwo w ciągu 80 lat prowadziło ożywioną działalność w Syrii. Obecnie towarzystwo to przygotowuje projekt robót budowlanych w Palestynie.

HANDEL

PALESTYŃSKO - AUSTRIACKIE STOSUNKI HANDLOWE. Austria importowała z Palestyny w ciągu pierwszych 10 miesięcy r. 1936 za kwotę ogólną 514.000 szylingów (artykuły spożywcze i napoje — 103.000 szylingów, surowce i półfabrykaty — 346 000 szylingów, artykuły przemysłowe — 52.000 szyl.). W tymże okresie eksport Austrii do Palestyny wynosił 3.287.000 szylingów. Jak z powyższego wynika stosunki handlowe między Palestyną a Austrią kształtowały się niepomyślnie dla Palestyny.

SYTUACJA NA RYNKU CYTRUSOWYM. Ceny palestyńskich owoców cytrusowych na rynkach angielskich przedstawiały się, jak następuje:

Londyn, 11.I.1937 r.

pomarańcze 120—144 szt. w skrz. —	7/6 — 8/9 sh.
pomarańcze 150 sztuk w skrzyni —	8/6 — 9/6 „
pomarańcze 180—210 sztuk w skrzyni —	9/6 — 11/— „
pomarańcze 240 sztuk w skrzyni —	11/— — 12/9 „
grejpfruty 64 sztuk w skrzyni —	9/9 — 10/6 „
grejpfruty 80 — 96 sztuk w skrzyni —	11/— — 13/— „
grejpfruty 112 sztuk w skrzyni —	10/9 — 11/6 „

Liwerpool, 9.I.1937 r.

pomarańcze 144 sztuk w skrzyni —	8/— —	9/6 sh.
pomarańcze 150 sztuk w skrzyni —	9/— —	10/6 „
pomarańcze 180 sztuk w skrzyni —	10/6 —	11/6 „
pomarańcze 210—240 sztuk w skrzyni —	11/6 —	12/6 „
grejpfruty 80 sztuk w skrzyni —	11/— —	
grejpfruty 96 sztuk w skrzyni —	11/6 —	
grejpfruty 112 — 126 sztuk w skrzyni —	12/3 —	13/— „

Załadunek owoców cytrusowych w Palestynie do dnia 5 stycznia 1937 r. przedstawiał się, jak następuje:

Od początku sezonu do 29 grudnia 1936 r. — 2.635.992 skrzyń.

Od 30 grudnia do 5 stycznia 1937 r.— 596.206 skrzyń.

Ogółem do 5 stycznia 1937 r. — 3.232.198 skrzyń.

Przez port jafski wysłano 1.271.736 skrzyń, przez port hajfski — 1.845.309 skrzyń, przez port tel-awiwski 45.407 skrzyń, przez Port-Said — 60.746 skrzyń.

WZROST EKSPORTU OWOCÓW CYTRUSOWYCH. Eksport owoców cytrusowych w r. 1936 wzrósł w porównaniu z r. 1933 o 1/3, a w porównaniu z r. 1934 podwójnie. Załadunek owoców cytrusowych w r. 1936 w porównaniu z r. 1935 i 1934 przedstawiał się, jak następuje:

	1936	1935	1934
Załadunek do końca roku	2.635.992	1.941.561	1.374.212
Załadunek do końca sezonu cytrusowego (15 marca)		5.873.705	7.292.792

Jak wiadomo, sezon cytrusowy w Palestynie trwa od 15 listopada do 15 marca każdego roku.

W ubiegłym sezonie załadunki owoców cytrusowych były szczególnie wielkie w grudniu. W następnych miesiącach, t. j. w styczniu i w lutym zmalały one znacznie. Załadunki cytrusów do końca roku 1935 wynosiły zaledwie 33,1% ogólnego załadunku w sezonie 1935/36, podczas gdy załadunki do końca roku w 1934 wynosiły 18,8% ogólnego załadunku w sezonie 1934/35. Należy przypuszczać, iż w bieżącym sezonie załadunki do końca roku wyniosą około 1/3 ogólnego załadunku. Załadunki cytrusów według poszczególnych artykułów przedstawiały się w r. 1935 i 1936 jak następuje:

	do końca roku 1936	**do końca roku 1935**
Pomarańcze	2.167.699	1.589.124
Grejpfruty	427.989	328.369
Cytryny	38.331	23.779
Inne owoce	1.976	289
	2.635.995	1.941.561

Załadunki cytrusów według portów załadowania przedstawiały się we wspomnianych latach, jak następuje:

	do końca roku 1936	**do końca roku 1935**
Jaffa	1.035.378	1.269.339
Hajfa	1.514.371	527.306
Tel-Awiw	22.448	
Port-Said	63.795	144.916
	2.635.992	1.941.561

Eksport pomarańczy wzrósł w r. 1936 w porównaniu z r. 1935 o 600.000 skrzyń. Eksport grejpfrutów wzrósł o prawie 100.000 skrzyń.

Podczas gdy załadunki przez port jafski zmalały z 1¼ miliona skrzyń na milion, wzrosły one w porcie hajfskim z pół miliona do półtora miliona skrzyń. Załadunki w porcie tel-awiwskim wzrosły w ostatnich tygodniach miesiąca grudnia wynosząc 16.653 skrzynie.

ULATWIENIA DLA IMPORTU GREJPFRUTÓW Z PALESTYNY DO RUMUNII. Według doniesień Izby Handlowej Palestyńsko-Rumuńskiej w Tel-Awiwie rząd rumuński wprowadził szereg ulg i ułatwień dla importu grejpfrutów z Palestyny.

ILOŚĆ PROTESTOWANYCH WEKSLI W 4 NAJWIĘKSZYCH MIASTACH PALESTYNY. Ilość protestowanych weksli w październiku i w listopadzie r. 1936 zmniejszyła się w porównaniu z tymi okresami r. 1935. W 4 głównych miastach Palestyny ilość protestowanych weksli przedstawiała się w październiku i w listopadzie ub. r., jak następuje:

	Październik		Listopad	
	1936	1935	1936	1935
Jerozolima	69	124	51	109
Tel-Awiw	343	415	286	400
Hajfa	148	317	133	231
Jaffa	100	241	127	174
	660	1.097	597	914

FINANSE I BANKOWOŚĆ

OBIEG PIENIĘŻNY. W grudniu r. 1936 obieg pieniężny w Palestynie zmalał i wyniósł ŁP. 5,74 miliona wobec ŁP. 5,77 miliona w listopadzie tego roku. Obieg pieniężny w Palestynie w poszczególnych miesiącach ub. r. w porównaniu z odpowiednimi miesiącami 1935 r. przedstawiał się jak następuje:

	1936 ŁP.	1935 ŁP.
31 marzec	6.236.136	5.326.228
30 czerwiec	6.206.135	5.641.228
30 wrzesień	6.041.135	7.520.135
31 grudzień	5.731.135	6.561.135

W porównaniu z końcem roku 1935 obieg pieniężny w Palestynie w końcu r. 1936 zmniejszył się o 12,7%.

SYTUACJA BANKÓW PALESTYŃSKICH. Rząd palestyński ogłosił ostatnio sprawozdanie finansowe za rok budżetowy 1935/36, obejmujące również bilans banków palestyńskich na dzień 31 marca 1936 r. Sytuacja banków palestyńskich według tego sprawozdania przedstawiała się na dzień 31 marca 1936 r. w porównaniu z końcem r. 1934, jak następuje:

	Banki lokalne na 31.III. 1936	w końcu r. 1934
	w funtach palestyńskich	
Kapitały wpłacone i rezerwy	1.912.618	1.343.941
Depozyty	5.308.986	5.339.036
Gotówka, czeki, konta w innych bakach	1.129.337	1.99.353
Pożyczki i dyskonto weksli	6.379.565	?

Bilans banków łącznie z oddziałami palestyńskimi banków zagranicznych przedstawiał się, jak następuje:

	Banki zagraniczne	Banki lokalne	Ogółem
Kapitał	—	1.912.618	—
Debitorzy	—	300.658	—
Gotówka i konta w bankach	738.629	1.129.337	1.867.966
Depozyty	11.015.803	5.308.986	16.324.789
Pożyczki i dyskonto weksli	5.608.250	6.379.565	11.987.815

Depozyty, które wynosiły ŁP. 16,3 milionów, przypadają w 2/3 na banki zagraniczne, natomiast pożyczki i dyskonto weksli przypadają w 53% na banki lokalne.

Mimo, iż większość depozytów znajduje się w bankach zagranicznych, jednak banki te udzielają w mniejszym

stopniu kredytów gospodarce krajowej, niż banki palestyńskie. W bankach zagranicznych pożyczki i dyskonto weksli wynoszą 51% ogólnej kwoty depozytów, zaś w bankach krajowych — 120%.

LIKWIDACJA BANKÓW. Ostatnio zlikwidowały się następujące banki palestyńskie: Bank Jerushalmi Lemischar, Ltd., Bank Arzi, Ltd., Oriental Enterprise Bank, Ltd., Farmers Bank, Ltd., Palestine & Near East Mortgage & Banking Corporation.

ARAB BANK LTD. Palestyński bank arabski Arab Bank Ltd. zwiększył swój kapitał zakładowy z ŁP. 45.000 do ŁP. 105.000.

HEBRON BANK LTD. Hebron Bank powiększył ostatnio swój kapitał zakładowy z ŁP. 1.000 na ŁP. 10.000.

KOMUNIKACJA

WZROST DEFICYTU KOLEI PALESTYŃSKICH. W pierwszych 5 miesiącach roku budżetowego 1936/37 (kwiecień—sierpień 1936) zmalał dochód brutto kolei palestyńskich z ŁP. 112.452 do ŁP. 71.149. Waga transportu towarowego zmalała z 409.536 ton do 337.745 ton. Szczególnie zmalał transport artykułów budowlanych.

IMIGRACJA

IMIGRACJA W ROKU 1936. Ogólna ilość imigrantów w r. 1936 wynosiła według szacunku około 32.000, wobec 64.146 w roku 1935.

IMIGRACJA ŻYDOWSKA W LISTOPADZIE UB. R. Ilość imigrantów, przybyłych do Palestyny w listopadzie ub. r. wynosiła 938. 89 turystów żydowskich zalegalizowało swój pobyt w kraju. Wśród imigrantów było 138 kapitalistów z kapitałem conajmniej ŁP. 1.000.

PRACA

ILOŚĆ ROBOTNIKÓW BUDOWLANYCH. Wydział Statystyczny Agencji żydowskiej ogłosił ostatnio dane, dotyczące ilości żydowskich robotników budowlanych w poszczególnych miastach Palestyny. Ilość ta w ostatnich latach przedstawiała się, jak następuje:

	Wrzesień 1936	Sierpień 1935	Sierpień 1934
Tel-Awiw	3.939	6.067	5.663
Jerozolima	1.115	1.456	1.015
Hajfa	2.877	4.967	2.721
Ogółem	7.931	12.490	9.399
Okolice Tel-Awiwu		1.542	
9 większych kolonii		2.080	

Ilość robotników budowlanych we wrześniu 1936 zmniejszyła się o 7.931, czyli więcej niż o 1/3.

RUCH SPÓŁDZIELCZY

ROZWÓJ RUCHU SPÓŁDZIELCZEGO W PALESTYNIE. W dniu 3 grudnia ub. r. odbyło się w Tel-Awiwie posiedzenie Rady Naczelnej „Merkaz", grupującej dookoła siebie większość spółdzielni, nie należących do Histadrut Haowdim. Ze sprawozdania złożonego wynika, iż „Merkaz" rozwinął bardzo ożywioną działalność w miastach i koloniach Palestyny. Centralna instytucja finansowa spółdzielni, grupujących się przy „Merkazie" — „Bank Zerubawel" — stale powiększa swój kapitał zakładowy, który wynosi już w chwili obecnej ŁP. 25.000. Dużo inicjatywy wykazał „Merkaz" w kierunku zwiększenia oszczędności wśród kolonistów żydowskich i rozpoczęcia budowy domów spółdzielczych. Zainteresowano powyższymi sprawami również kapitalistów zagranicznych. Toczą się obecnie pertraktacje, które zakończą się najprawdopodobniej pomyślnie.

UBEZPIECZENIA

INWESTYCJE TOWARZYSTWA UBEZPIECZENIOWEGO „JEARL INSURANCE COMPANY“. Towarzystwo „Pearl Insurance Co.“ inwestowało kapitały w szeregu przedsiębiorstw Palestyny, m. in. w „Palestine Electric Corporation“, „Jerusalem Electric & Public Service“ i „Palestine Potash Limited“. Poza tym towarzystwo to inwestowało ŁP. 200.000 w „Palestine Corporation Ltd.“. Ogółem kapitały zainwestowane przez t-wo „Pearl Insurance Company“ wynoszą w chwili obecnej ŁP. 300.000. Towarzystwo powyższe jest czynne w Palestynie jako towarzystwo ubezpieczeniowe od r. 1931. Zajmuje się szczególnie ubezpieczeniami od ognia, od wypadków i od śmierci.

LUDNOŚĆ

LUDNOŚĆ ŻYDOWSKA W PALESTYNIE. Ilość żydów w Palestynie wynosi w chwili obecnej 410.000 osób, rozmieszczonych w 200 punktach kraju. 75% żydów zamieszkuje w 6 wielkich miastach Palestyny i w okręgach miejskich, a 25%, czyli 100.000 zamieszkuje w osiedlach żydowskich. Wśród tych ostatnich przeszło połowa zajmuje się rolnictwem. Ludność żydowska zorganizowana jest w przeważającej swej większości w autonomicznej organizacji „Kneset Israel“, zaledwie 9% żydów nie należy do „Kneset Israel“.

RÓŻNE

* Ukazała się w druku broszura I. Ben Zwi p. t. „Świat muzułmański a świat arabski“.

* W listopadzie ub. r. ukazało się w druku nowe wydanie ustawodawstwa palestyńskiego (w trzech tomach). Prasa hebrajska z oburzeniem podkreśla fakt, iż w zbiorze powyższym nie została zamieszczona ustawa z dn. 1 października 1920 r. odnośnie trzech oficjalnych języków w Palestynie oraz układ z dn. 3 grudnia 1925 r., zawarty między W. Brytanią a Stanami Zjednoczonymi Ameryki Północnej, który zawiera m. in. i Mandat Palestyński.

* Filharmonia palestyńska udała się w dniu 4 stycznia b. r. do Egiptu, gdzie wykona 2 koncerty w Kairze i 2 koncerty w Aleksandrii pod batutą mistrza Artura Toscaniniego.

TRANSJORDANIA

W SPRAWIE KOLONIZACJI ŻYDOWSKIEJ. Prasa angielska, nawiązując do sprawozdania t. zw. Komisji Senatorów Amerykańskich, w którym omawiana była również sprawa kolonizacji żydowskiej w Transjordanii, porusza to zagadnienie pod aspektem ostatnich rozruchów w Palestynie, wyrażając wątpliwości, czy uda się w najbliższych latach rozpocząć jakąkolwiek działalność kolonizacyjną w Transjordanii.

SYRIA

RATYFIKACJA TRAKTATU FRANCUSKO - SYRYJSKIEGO. Dnia 26-go grudnia r. 1936 parlament syryjski ratyfikował traktat przyjaźni, zawarty między Syrią a Francją. Parlament przyjął następującą rezolucję: „Parlament syryjski ratyfikuje układ przyjaźni, zawarty między Syrią a Francją i podpisany przez delegację syryjską i przez Wysokiego Komisarza Francji w Syrii, p. de-Martela“. Rezolucja ta przyjęta została jednogłośnie.

KONCESJA NA PRODUKCJĘ GAZU. Znany kapitalista syryjski zwrócił się do rządu z prośbą o uzyskanie koncesji na produkcję gazu w Bejrucie.

EGIPT

EKSPORT OWOCÓW. Egipskie towarzystwo eksportowe zawarło umowę z Niemcami, na mocy której Egipt eksportować będzie niektóre gatunki owoców do Niemiec. Rząd egipski postanowił udzielić wspomnianemu towarzystwu ŁE. 30.000 na finansowanie tegoż eksportu do Niemiec. Kwoty otrzymane za sprzedane owoce deponowane będą w Dresdner Bank w Berlinie, i zaliczone na poczet zakupów Egiptu w Niemczech.

IRAK

IRAK A KONFLIKT TURECKO-FRANCUSKI. W Bagdadzie odbyło się zebranie wybitnych przedstawicieli życia politycznego z udziałem byłego premiera Dżemal Bek Almadfeja, na którym omawiano sprawę konfliktu turecko-francuskiego. Delegacja zebrania udała się do premiera obecnego rządu Hichmad Bej Sulimana z żądaniem, by rząd iraski podjął się mediacji, celem zapobieżenia dalszego zaostrzenia stosunków między Turcją a światem arabskim.

IRAN

PRASA IRAŃSKA A KONFLIKT TURECKO-FRANCUSKI. Prasa irańska w większych artykułach omawia sprawę konfliktu turecko-francuskiego o Sandżak Alexandretty. Zwolennicy unifikacji świata muzułmańskiego nawołują do umiaru i do znalezienia kompromisu we wspomnianym konflikcie, który może zaognić przyjazne stosunki między Turcją a Arabami syryjskimi.

TURCJA

NIEUSTĘPLIWOŚĆ TURKÓW W SPRAWIE ALEXANDRETTY. Korespondenci genewscy dzienników paryskich, komentując ostatnie rozmowy ministrów francuskich z ministrem tureckim Rustu Arrasem na temat sprawy Alexandretty, zaznaczają, że dotychczasowa wymiana poglądów nie doprowadziła jeszcze do znalezienia kompromisu formalnego, jednakże obie strony ożywione są pragnieniem pojednawczego załatwienia sprawy.

Korespondent „Intrans'geant“ zauważa, iż wysunięcie przez Francję roszczeń w kwestii Alexandretty nastąpiło prawie natychmiast po wizycie d-ra Schachta w

Ankarze i wyraża przypuszczenie, iż u samych podstaw tej kwestii należałoby szukać wpływów niemieckich, tylko Rzesza bowiem mogłaby skorzystać na osłabieniu spoistości Ententy Bałkańskiej. Jeżeli chodzi o samo położenie geograficzne portu Alexandretty, to ze względu na jego znaczenie gospodarcze i strategiczne, mógł on obudzić pewne zainteresowanie u państw trzecich, np. u Włoch, co ujawniła już prasa angielska. Pomiędzy Włochami a Turcją odbywa się obecnie żywa wymiana zdań w drodze dyplomatycznej. Ambasador turecki Hussoin-Radzip odbył kilka rozmów z min. Ciano w sprawie przystąpienia Turcji do układu w Montreux. Prawdopodobnie dojdzie do spotkania hr. Ciano z Ruszdi-Arasem.

UGODA TURECKO - FRANCUSKA. Tuż przed zamknięciem numeru nadeszła wiadomość, iż konflikt turecko-francuski o Sandżak Alexandretty został załatwiony w drodze ugodowej. Na ugodę tę zgodziła się Francja w obliczu poważnych zawikłań międzynarodowych i w obawie zbliżenia turecko-italskiego. Sandżak pozostanie formalnie w granicach Syrii, ale faktycznie będzie prowincją prawie że niezależną. Oprócz przyznanej mu autonomii terytorialnej pozostanie Sandżak pod ochroną militarną Francji i Turcji, które zawrą w tym celu specjalne przymierze wojskowe. Sandżak pozostanie pod kontrolą Ligi Narodów, która utrzymywać będzie na jego obszarze Wysokiego Komisarza, mającego czuwać nad nienaruszalnością specjalnego statutu. Obszar Sandżaku zostanie umiędzynarodowiony i zdemilitaryzowany. Arabom, Ormianom i innym mniejszościom zagwarantowane zostaną prawa mniejszości. Turcy jakkolwiek nie stanowią absolutnej większości mieszkańców Sandżaku, będą w nim sprawować autonomiczne rządy. Turcja będzie poza tym miała wolny dostęp do portu Alexandretty.

Ugoda turecko-francuska niebawem przyczyni się do pacyfikacji stosunków politycznych na Bliskim Wschodzie.

SAUDIA

IBEN SAUD NIE ZEZWALA NA ODBYCIE KONGRESU PANARABSKIEGO W MEKCE. Jak wiadomo nacjonaliści arabscy w Palestynie i Iraku usiłowali zwołać kongres panarabski do Mekki. Jak donosi prasa hebrajska, sprawa zwołania kongresu panarabskiego utknęła na martwym punkcie, wobec zakazu Iben Sauda odbycia wspomnianego kongresu na terytorium jego państwa.

STATYSTYKA

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu

(wg. danych Głównego Urzędu Statystycznego).

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu w listopadzie 1936 r. w porównaniu z tymże okresem r. 1935.

	Listopad 1935			Listopad 1936		
	Przywóz	Wywóz	Saldo	Przywóz	Wywóz	Saldo
	w tysiącach złotych					
Palestyna	47	787	+ 470	40	846	+ 806
Egipt	1,955	308	— 1,647	1,392	385	— 1,007
Syria	—	37	+ 37	25	164	+ 139
Iran	30	182	+ 182	217	155	— 62
Turcja	135	156	— 21	373	101	— 272
Cypr	—	—	—	29	11	— 18
Irak	—	6	+ 6	11	10	— 1

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu w okresie styczeń — listopad 1936 w porównaniu z tymże okresem r. 1935.

	Styczeń-Listopad 1935 r.			Styczeń-Listopad 1936 r.		
	Przywóz	Wywóz	Saldo	Przywóz	Wywóz	Saldo
	w tysiącach złotych					
Palestyna	949	8,318	+ 7,369	5,699	6,041	+ 342
Egipt	15,765	3.634	—12,131	15,474	5,679	— 9,795
Syria	15	1,103	+ 1,038	1,764	1,683	— 81
Iran	498	1,098	+ 600	926	2,016	+ 1,090
Turcja	600	900	+ 300	2,501	1,972	— 529
Cypr	—	—	+ —	128	147	+ 19
Irak	—	441	+ 441	31	552	+ 521

Handel Polski z krajami Bliskiego Wschodu w listopadzie i w okresie styczeń—listopad 1936 (według działów)

Tysiące złotych

Działy	Palestyna		Egipt		Syria		Iran		Turcja		Cypr		Irak	
	XI	I-XI	XI	I-XI	XI	I-XI	XI	I-XI	XI	I-XI	XI	I-XI	XI	I-XI
PRZYWÓZ														
Ogółem	40	5,699	1,392	15,474	25	1.764	217	926	373	2,501	29	128	11	31
Wytwory pochodz. roślin.	8	5,132	23	28	21	1,741	39	477	296	1,360	29	128	—	5
Zwierzęta żywe i wytw. pochodz. zwierzęc.	—	12	—	9	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—
Wytwory pochodz. miner.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	149	—	—	—	—
Woski, tłuszcze, oleje	—	121	—	5	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Przetw. spoż., tytoń	2	38	—	—	2	2	—	1	14	840	—	—	—	—
Przetw. chem. i farmac.	1	15	—	—	—	—	—	—	—	54	—	—	—	—
Skóry, futra, wyr. skórz.	19	171	—	—	—	—	178	409	—	—	—	—	11	26
Surowce włók. i wyroby	1	48	1,368	15,430	—	19	—	34	63	63	—	—	—	—
Drewno, korek, wyr. koszyk.	—	1	—	1	—	—	—	—	—	28	—	—	—	—
Papier i wyroby z niego	1	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Metale nieszlachetne i wyr. z nich	8	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wagi, narzędzia, instrumenty	—	115	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wyroby różne, niewymienione	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

WYWÓZ														
Ogółem	846	6,041	385	5,679	164	1,683	155	2,016	101	1,972	11	147	10	552
Wytwory pochodz. roślin.	117	758	—	—	—	13	—	141	—	—	—	—	—	—
Zwierzęta żywe i wytw. pochodz. zwierz.	35	286	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wytwory pochodz. mineraln.	—	5	—	591	—	145	—	—	—	—	—	—	—	—
Przetw. spoż., tytoń	20	259	6	147	1	45	—	—	—	14	—	50	1	1
Przetw. chem. i farmac.	4	83	—	32	—	9	12	30	4	38	—	2	5	16
Skóry, futra, wyr. skórz.	4	16	1	11	—	2	—	2	—	—	—	—	—	1
Surowce włók. i wyr. z nich	36	329	195	1,674	86	536	106	1,041	—	930	2	41	—	301
Kauczuk, jego surogaty	—	2	—	—	—	—	—	45	—	—	—	—	—	40
Drewno, korek, wyroby z nich, wyroby koszykarskie	557	3 134	100	1,619	22	413	—	9	8	8	1	21	4	153
Papier i wyroby z niego	18	217	2	144	3	102	33	601	77	532	3	17	—	3
Wyroby kamieniarskie, ceramiczne, szklane	2	108	—	52	—	9	—	16	—	14	—	1	—	—
Metale nieszlachetne i wyroby z nich	36	692	77	1,299	51	391	—	99	1	300	4	9	—	34
Maszyny i aparaty, sprzęt elektrotechniczny	33	44	—	86	—	—	—	22	10	133	—	—	—	—
Środki transportowe	12	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wagi, narzędzia, instrumenty i aparaty precyz. nauk. optycz.	1	29	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Kapelusze, parasolki, laski, art. mody	—	7	2	13	—	4	—	1	—	2	—	1	—	—
Wyroby różne	1	25	1	8	—	14	5	8	—	—	—	5	—	3
Dzieła sztuki	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Handel zagraniczny Palestyny

(wg. danych Palestine Commercial Bulletin).

Handel zagraniczny Palestyny w okresie styczeń—wrzesień 1936 r. w porównaniu z tymże okresem 1935 r.

	Styczeń-Wrzesień 1935	Styczeń-Wrzesień 1936
	w funtach palestyńskich	
Przywóz ogółem	13,406,143	9,699,436
w tem towarów	12,997,314	9,600,841
Wywóz ogółem	3,786,125	2,616,364
w tem towarów	3,414,042	2,465,051
Reeksport	202,566	357,754
Tranzyt	345,605	228,096

Przywóz do Palestyny głównych artykułów w okresie styczeń—wrzesień 1936 r. w porównaniu z tymże okresem 1935 r.

	Styczeń-Wrzesień 1935		Styczeń-Wrzesień 1936	
	Kwintale	Ł. P.	Kwintale	Ł. P.
Ryż	127,038	136,057	102,124	96.280
Pszenica	170,132	111,935	57,653	43,669
Mąka pszenna	245,701	243,554	211,055	229,294
Bydło (sztuk)	18,779	210,279	24,648	248,385
Cukier	163,042	123,344	158,323	119,912
Kartofle	96,953	62,788	106,414	65,637
Żelazo w sztabach i prętach	491,600	351,165	208,560	164.805
Rury żelazne, żeliwne	204,180	336,142	82,940	123,424
Drzewo budulcowe m³	170 585	411,198	62,469	139.432
Drzewo na skrz. pom. m³	89,278	233,507	39,313	132,152
Dykty	36,960	65,676	21,891	41,239
Tkaniny baweln.				
szare	6,834	50,959	3,976	27.495
bielone	6,193	79,091	3,423	40,553
farb. i druk.	16,870	278,012	8,756	130,940
Tkaniny wełniane	3,204	190,672	1,467	96,065
„ z czyst. jedwabiu	259	20,061	79	6,887
„ z sztuczn. jedw.	3,008	107.378	1,791	59,792
Benzyna (litrów)	39,515,431	207,537	31,139,431	158,9 8
Nafta (litrów)	41,398,529	143,425	42,614,752	145,655
Automobile (sztuk)	1,559	235,026	498	80,182

Wywóz z Palestyny głównych artykułów w okresie styczeń—wrzesień 1936 w porównaniu z tymże okresem 1935 r.

	Styczeń-Wrzesień 1935 r.		Styczeń-Wrzesień 1936 r.	
	Kwintale	ŁP.	Kwintale	ŁP.
Pomarańcze (skrzynek)	4,729,193	2,671,193	3,842,536	1,739,096
Grejpfruty (skrzynek)	500,924	250,622	457,142	180,364
Cytryny (skrzynek)	13,676	7,280	35,688	22,360
Skóry surowe i suszone	9,248	31,707	15,833	72,105
Jelita	848	15,933	962	13,579
Wino (litrów)	511,081	13,952	488,592	13,181
Oliwa jadalna	3,399	23,079	3,016	20,841
Sezam	3,926	6,849	1,943	3,046
Migdały	259	1,021	269	1,267
Cement	5,290	1,503	4,600	713
Pończochy i skarpetki (tuz.)	22,836	7,626	9,120	3,917
Mydło do prania	20,441	61,588	12,058	32,613
Zęby sztuczne	—	22,665	—	22,508

Handel zagraniczny Palestyny według głównych krajów w okresie styczeń—wrzesień 1936 r, w porównaniu z tymże okresem 1935 r.

	Styczeń-Wrzesień 1935				Styczeń-Wrzesień 1936			
	Przywóz	Wywóz	Reeksp.	Tranzyt	Przywóz	Wywóz	Reeksp.	Tranzyt
	w funtach palestyńskich							
W. Brytania	2,231,607	2,101,465	16,335	102,817	1,991,052	1,310,393	28,058	93.835
Niemcy	1,595,748	245,155	8,655	17,969	1.429,910	102,018	14,496	7,997
Francja	252,597	68,473	2,458	13,342	164,601	37,498	2,507	1,858
Czechosł.	473,218	38,080	821	18,172	313,902	41,274	3,213	11,973
Belgia	500,450	62,792	1,949	11,952	285,598	43,311	5,487	3,946
Włochy	340,205	16,257	2,318	24,763	24,848	2,238	3,087	1,682
Holandia	181,821	158,542	1,368	996	164,825	148,551	6,235	492
Szwecja	176,246	37,502	1,569	630	67,131	61,980	2,438	784
Rumunia	910,931	77,328	317	120	769,025	56,991	2,433	500
Egipt	437,492	59,132	89,366	13,696	321,095	37,714	195,241	18,145
Syria	961,072	223,077	41,840	64	755,263	215,749	42,289	17
Irak	165,368	5,016	8,471	4.505	110,214	4,859	5,987	440
Iran	98,844	382	1,505	1,212	143,032	1,289	1,557	869
Turcja	223,616	82	158	1,472	113,808	33,238	1,849	1,085
Arabia	2,549	779	51	14	3,360	770	284	113
Polska	546,563	74,218	2,007	894	293,902	106,586	3,818	1,236

Ruch okrętowy przez porty Hajfa i Jaffa

w trzecim kwartale 1936 r. w porównaniu z tymże okresem 1935 r.
(wg. danych Palestine Commercial Bulletin)

	Okręty przychodzące							
	1935				1936			
	Żaglowce		Parowce		Żaglowce		Parowce	
	Ilość	Tonaż	Ilość	Tonaż	Ilość	Tonaż	Ilość	Tonaż
Hajfa	346	10.634	453	1.169.908	267	5.722	432	1.151.940
Jaffa	377	12.319	268	656,379	20	821	36	24.573

	Okręty wychodzące							
	1935				1936			
	Żaglowce		Parowce		Żaglowce		Parowce	
	Ilość	Tonaż	Ilość	Tonaż	Ilość	Tonaż	Ilość	Tonaż
Hajfa	377	10.200	449	1,156,592	260	5.194	415	1,067.887
Jaffa	380	12.570	270	657,551	20	738	34	22,124

Ruch ludności w Palestynie

(wg. danych „Palestine Gazette")

a) **Ogólna** ilość przybyłych i opuszczających Palestynę w październiku 1936 r. w porównaniu z tymże okresem 1935 r.

	Październik 1935		Październik 1936	
	Ogółem	Żydzi	Ogółem	Żydzi
Przybyli				
a) Imigranci	5,805	5,631	1,396	1,254
b) Powracający po nieobecności pow. jednego roku	109	70	70	42
c) Powracający po nieobecności do jednego roku	6,879	2,946	9,378	2,808
d) Turyści przybyli	5,635	2,094	2,921	529
e) Turyści tranzytem	1,401	57	447	22
Ogółem	19,829	10,798	14,212	4,655
Wyjechali				
f) Opuszczający kraj na okr. pow. jednego roku	70	44	119	89
g) Opuszczający kraj na okres do jednego roku	4,832	1,563	6,234	1,672
h) Turyści wyjeżdżający	5,605	1,734	2,143	442
i) Turyści tranzytem	1,403	60	434	23
Ogółem	11,[illegible]10	3,401	8,930	2,226

b) Podział imigrantów według płci.

	Październik 1935				Październik 1936			
	Mężcz.	Kobiet	Chłop. do lat 15	Dziewcz. do lat 15	Mężcz.	Kobiet	Chłop. do lat 15	Dziewcz. do lat 15
Imigranci ogółem	2,054	2,716	566	469	524	563	146	163
w tym Żydzi	2,007	2,640	528	456	485	493	131	145
Turyści zalegalizowani jako imigranci	106	127	32	36	55	61	14	6
w tym Żydzi	89	109	25	24	45	49	6	3
Ogólna ilość zarejestrowanych imigrantów.	2,160	2,843	598	505	579	624	160	169
w tym Żydzi	2,096	2,749	553	480	530	542	137	148

c) Kategorie imigrantów

	Październik 1935				Październik 1936			
	Imigranci		Tur. zalegał.		Imigranci		Tur. zalegał.	
	Ogółem	Żydzi	Ogółem	Żydzi	Ogółem	Żydzi	Ogółem	Żydzi
A (I) Kapitaliści (ŁP 1000 i wyżej)	400	399	85	78	108	106	38	36
A (I) 2 Członkowie rodzin A (I)	455	455	63	62	106	105	11	11
A (II) Wolne zawody (ŁP. 500)	—	—	—	—	—	—	—	—
A (II) 2 Członk. rodz. A (II)	—	—	—	—	—	—	—	—
A (III) Rzemieślnicy (ŁP. 250)	15	15	1	1	—	—	—	—
A (III) 2 członk. rodzin A (III)	15	15	—	—	—	—	—	—
A (IV) osoby z min. dochodem ŁP. 4.—	11	9	—	—	14	14	1	—
A (V) Osoby z kapitałem ŁP. 500.	—	—	—	—	1	—	—	—
	—	—	—	—	—	—	—	—
A (V) 2 Czł. rodz. A (V)	—	—	—	—	2	—	—	—
B (I) Sieroty	57	32	9	1	33	6	11	—
B (II) Duchowieństwo	94	94	—	—	13	13	—	—
B (II) Członk. rodz. B (II)	381	352	7	1	213	210	—	—
B (III) Studenci	1,628	1,605	12	6	185	164	6	—
C (I) Robotnicy	1,108	1,107	3	—	199	199	—	6
C (II) Członk. rodz. C (I)								
D Członkowie rodzin mieszkańców Palestyny	1,622	1,548	116	97	497	437	69	50
K. Osoby nie podlegające ustawie imigracyjnej	19	—	4	—	25	—	—	—

Obieg pieniężny w Palestynie

(wg. danych „Palestine Gazette")

Ilość monet w obiegu w Palestynie w końcu października 1936 r. w porównaniu z tymże okresem 1935 r.

Monety w obiegu	Październik 1935		Październik 1936	
	Ilość	ŁP.	Ilość	ŁP.
Srebrne monety				
100 milsów	2,600,000	260,000	2,510 000	251,000
50 milsów	4,950,000	247,500	4,680,000	234,000
Ogółem srebrne monety		507,000		485,000
Niklowe monety				
20 milsów	1,390,000	27,800	1,390,000	27,800
10 milsów	346,000	34,600	3,570,000	35,700
5 milsów	4,320,000	21,600	4,420,000	22.100
Ogółem niklowe monety		84,000		85,600
Miedziane monety				
2 milsy	1,288,000	2,576	1,496,000	2,992
1 mils	4,464,000	4,464	5,408,000	5,408
Ogółem miedziane monety		7,040		8.400
Ogółem monety		598,540		579,000
Banknoty w obiegu				
Banknoty:				
ŁP. 100	612	61,200	288	28,800
ŁP. 50	4,104	205,200	1,946	97,300
ŁP. 10	159,969	1,599,690	106,084	1,060,840
ŁP. 5	496,671	2,483,355	371,571	1,857,855
ŁP. 1	2.261,540	2,261,540	2,082,930	2,082.930
ŁP. 1/2	671,219	355,609,5	668,319	334,409,5
Ogółem banknoty		6,946,594,5		5,462,134,5
Ogółem monety i banknoty		7,545,134,5		6,041,134,5

KOSZTY UTRZYMANIA W PALESTYNIE

(wg. danych Palestine Commercial Bulletin)

Koszty utrzymania w Palestynie rodziny, składającej się z 5-ciu osób. (Na podstawie cen detalicznych 20 zasadniczych artykułów). Podstawa — styczeń 1922 — 100%.

Miesiąc		Wydatki miesięczne ŁP. (funty palestyńskie)	Wskaźnik %
Styczeń	1922	8,749	100
„	1923	7,507	85,8
„	1924	6,718	76,8
„	1925	7,682	87,8
„	1926	7,220	82,5
„	1927	7,230	82.6
„	1928	6,705	76,6
„	1929	6.463	73,9
„	1930	5,860	67,0
„	1931	4,909	56,1
„	1932	5,098	58,3
„	1933	4,934	56.4
„	1934	4,591	52,5
„	1935	4,764	54,5
„	1936	4,735	54,1
Luty	1936	4,661	53,3
Marzec	1936	4,678	53,5
Kwiecień	1936	4,624	52,9
Maj	1936	4,745	54,2
Czerwiec	1936	4,934	56,4
Lipiec	1936	5,168	59,1
Sierpień	1936	5,181	59.2
Wrzesień	1936	5,290	60,5
Październik	1936	5,046	57,7
Listopad	1936	5,059	57,8

WSKAŹNIKI CEN HURTOWYCH

Następujące cyfry odnoszą się do wskaźnika cen hurtowych na artykuły spożywcze i paliwa za miesiąc październik 1936. podstawa — październik 1935.

Artykuły	Wskaźnik
I. Zboża i mięso	115.8
II. Owoce i inne artykuły spożywcze	106,6
III. Paliwa i różne	101,8
Wskaźnik ogólny	107.9

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Warszawa, ul. Fredry 10. — Tel. 246-37, 521-06. P. K. O. 9231.

Redaktor odpowiedzialny:
P. WASSERMAN

Wydawca:
POLSKO-PALESTYŃSKA IZBA HANDLOWA

Druk. „Monolit", Warszawa, Elektoralna 3, tel. 581-92.

PALESTYNA I BLISKI WSCHÓD

ORGAN POLSKO-PALESTYŃSKIEJ IZBY HANDLOWEJ

Komitet Redakcyjny: Leon Lewite, Józef Thon.

SPIS ARTYKUŁÓW ZAMIESZCZONYCH W MIESIĘCZNIKU W ROKU 1937

4

SPIS ARTYKUŁÓW ZAMIESZCZONYCH W MIESIĘCZNIKU W ROKU 1937.

47